Oikeustapauskokoelma

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

19 päivänä tammikuuta 2016*

Kilpailu — Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt — Kaasueristeisten kytkinlaitehankkeiden markkinat — Päätös, joka on tehty sen jälkeen, kun unionin yleinen tuomioistuin kumosi alkuperäisen päätöksen osittain — Sakot — Perusteluvelvollisuus — Hyvän hallinnon periaate — Puolustautumisoikeudet — Yhdenvertainen kohtelu — Oikeasuhteisuus — Arviointivirhe — Sakon laskentapohja — Kilpailusääntöjen rikkomiseen osallistumisen vakavuus — Ehkäisevän vaikutuksen kerroin

Asiassa T-409/12,

Mitsubishi Electric Corp., kotipaikka Tokio (Japani), edustajinaan solicitor R. Denton, solicitor J. Vyavaharkar, solicitor R. Browne, solicitor L. Philippou, solicitor M. Roald, solicitor J. Robinson ja asianajaja K. Haegeman,

kantajana,

vastaan

Euroopan komissio, asiamiehinään N. Khan ja P. van Nuffel,

vastaajana,

jossa vaaditaan ensisijaisesti [EY] 81 artiklan (josta on tullut SEUT 101 artikla) ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä 24.1.2007 tehdyn komission päätöksen K(2006) 6762 lopullinen muuttamisesta siltä osin kuin päätös oli osoitettu Mitsubishi Electric Corporationille ja Toshiba Corporationille 27.6.2012 annetun komission päätöksen C(2012) 4381 (asia COMP/39.966 – Kaasueristeiset kytkinlaitteet – Sakot) kumoamista sekä toissijaisesti saman päätöksen 1 artiklan muuttamista kantajalle määrätyn sakon poistamiseksi tai, jos näin ei tehdä, sen määrän alentamiseksi,

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja H. Kanninen sekä tuomarit I. Pelikánová (esittelevä tuomari) ja E. Buttigieg,

kirjaaja: hallintovirkamies S. Spyropoulos,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 21.4.2015 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

tuomion

Asian tausta

1 Kantaja Mitsubishi Electric Corp. on japanilainen yhtiö, jolla on toimintaa eri toimialoilla, muun muassa kaasueristeisten kytkinlaitteiden alalla. Lokakuun 2002 ja huhtikuun 2005 välisenä aikana sen toiminnasta kaasueristeisten kytkinlaitteiden alalla vastasi Mitsubishi Electric Corp:n ja Toshiba Corp:n puoliksi omistama yhteisyritys TM T&D Corp., joka purettiin vuonna 2005.

2 Euroopan yhteisöjen komissio teki 24.1.2007 päätöksen K(2006) 6762 lopullinen [EY] 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (asia COMP/F/38.899 – Kaasueristeiset kytkinlaitteet) (jäljempänä vuoden 2007 päätös).

3 Komissio totesi vuoden 2007 päätöksessä, että kaasueristeisten kytkinlaitteiden Euroopan talousalueen (ETA) markkinoilla oli syyllistytty yhtenä kokonaisuutena pidettävään ja jatkettuun EY 81 artiklan ja Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen 53 artiklan rikkomiseen 15.4.1988 ja 11.5.2004 välisenä aikana, ja velvoitti mainitun päätöksen adressaatit, jotka olivat eurooppalaisia ja japanilaisia kaasueristeisten kytkinlaitteiden tuottajia, maksamaan sakot, joiden määrä oli laskettu asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan ja EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 5 kohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennassa sovellettavissa suuntaviivoissa (EYVL 1998, C 9, s. 3; jäljempänä sakkojen laskemista koskevat suuntaviivat) ja sakoista vapauttamisesta ja sakkojen lieventämisestä kartelleja koskevissa asioissa annetussa komission tiedonannossa (EYVL 2002, C 45, s. 3) esitetyn menetelmän mukaisesti.

4 Vuoden 2007 päätöksessä tarkoitettu kilpailusääntöjen rikkominen käsitti kolme keskeistä osaa:

— Wienissä 15.4.1988 allekirjoitettu sopimus (jäljempänä kiintiösopimus), jolla sovittiin maailmalaajuisesta kaasueristeisiä kytkinlaitteita koskevien hankkeiden jakamisesta sovittujen sääntöjen mukaisesti arvioituja historiallisia markkinaosuuksia ilmentävien kiintiöiden säilyttämiseksi; sopimus, jota sovellettiin koko maailmassa, pois luettuina Yhdysvallat, Kanada, Japani ja 17 Länsi-Euroopan maata, perustui japanilaisille tuottajille tarkoitettuun ”Japanin yhteiskiintiöön” ja eurooppalaisille tuottajille tarkoitettuun ”Euroopan yhteiskiintiöön”

— rinnakkainen järjestely (jäljempänä yhteistoimintajärjestely), jonka perusteella yhtäältä kaasueristeisiä kytkinlaitteita koskevat hankkeet Japanissa varattiin kartellin japanilaisille jäsenille ja hankkeet kartellin eurooppalaisten jäsenten kotimaissa sen eurooppalaisille jäsenille (kyseisiä maita kutsuttiin yhteisesti tuottajamaiksi) ja toisaalta kaasueristeisiä kytkinlaitteita koskevat hankkeet muissa Euroopan maissa varattiin myös Euroopan ryhmälle siten, että japanilaiset tuottajat sitoutuivat olemaan tekemättä tarjouksia Eurooppaan sijoittuvissa hankkeissa; vastineena kyseisestä sitoumuksesta tällaisista hankkeista kuitenkin ilmoitettiin Japanin ryhmälle ja hankkeet luettiin kiintiösopimuksen mukaiseen ”Euroopan yhteiskiintiöön” (jäljempänä ilmoittaminen ja kiintiöön lukeminen)

— Euroopan ryhmän tuottajien Wienissä 15.4.1988 allekirjoittama sopimus nimeltään ”E-Group Operation Agreement for GQ-Agreement” (jäljempänä Euroopan kiintiösopimus), jolla jaettiin edelleen kiintiösopimuksen nojalla mainitulle ryhmälle myönnetyt kaasueristeisiä kytkinlaitteita koskevat hankkeet.

5 Komissio totesi vuoden 2007 päätöksen 1 artiklassa, että kantaja oli osallistunut kilpailusääntöjen rikkomiseen 15.4.1988–11.5.2004.

6 Kantajalle määrättiin vuoden 2007 päätöksen 1 artiklassa todetusta kilpailusääntöjen rikkomisesta kyseisen päätöksen 2 artiklassa 118 575 000 euron suuruinen sakko, josta sen oli maksettava TM T&D:n syyksi luettua rikkomista vastaava määrä eli 4 650 000 euroa yhteisvastuullisesti Toshiban kanssa.

7 Kantaja nosti 18.4.2007 kanteen vuoden 2007 päätöksestä.

8 Unionin yleinen tuomioistuin yhtäältä hylkäsi 12.7.2011 antamallaan tuomiolla Mitsubishi Electric v. komissio (T-133/07, Kok., EU:T:2011:345) kantajan kanteen siltä osin kuin sillä vaadittiin vuoden 2007 päätöksen 1 artiklan kumoamista. Toisaalta se kumosi vuoden 2007 päätöksen 2 artiklan g ja h alakohdan siltä osin kuin ne koskivat kantajaa perusteenaan se, että komissio oli loukannut yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, koska se oli valinnut sakkojen määrän laskennassa sovellettavaksi viitevuodeksi kantajan osalta eri vuoden kuin muiden kilpailusääntöjen rikkomiseen osallistuneiden eurooppalaisyhtiöiden osalta.

9 Kantaja teki 22.9.2011 unionin tuomioistuimelle valituksen edellä 8 kohdassa mainitusta tuomiosta Mitsubishi Electric v. komissio (EU:T:2011:345).

10 Komissio lähetti 15.2.2012 kantajalle asiaseikkoja koskevan kirjeen, jossa se ilmoitti aikovansa tehdä uuden päätöksen kantajalle määrättävästä sakosta. Komissio esitteli seikat, joita se piti merkityksellisinä kyseisen sakon määrän laskemisessa, kun otetaan huomioon edellä 8 kohdassa mainittu tuomio Mitsubishi Electric v. komissio (EU:T:2011:345).

11 Kantaja esitti 16.3.2012 huomautuksensa asiaseikkoja koskevasta kirjeestä.

12 Kantajan edustajien ja komission asiaa hoitamaan nimetyn ryhmän välillä pidettiin kokous 8.6.2012.

13 Vuoden 2007 päätöksen 2 artiklaa muutettiin vuoden 2007 päätöksen muuttamisesta siltä osin kuin päätös oli osoitettu Mitsubishi Electric Corporationille ja Toshiba Corporationille 27.6.2012 annetulla komission päätöksellä C(2012) 4381 (Asia COMP/39.966 – Kaasueristeiset kojeistot – Sakot) (jäljempänä riidanalainen päätös) lisäämällä siihen uudet alakohdat g ja h. Mainitussa g alakohdassa kantajalle määrättiin 74 817 000 euron sakko ainoana vastuullisena. Uudessa h alakohdassa kantaja määrättiin maksamaan Toshiban kanssa yhteisvastuullisesti 4 650 000 euron sakko.

14 Unionin yleisen tuomioistuimen edellä 8 kohdassa mainitussa tuomiossa Mitsubishi Electric v. komissio (EU:T:2011:345) todetun syrjivän kohtelun poistamiseksi komissio tukeutui riidanalaisessa päätöksessä kaasueristeisten kytkinlaitteiden kokonaisliikevaihtoihin vuonna 2003. Koska kantajan ja Toshiban kaasueristeisiin kytkinlaitteisiin liittyviä toimintoja harjoitti kyseisen vuoden aikana TM T&D, komissio otti huomioon sen vuoden 2003 liikevaihdon (riidanalaisen päätöksen 59 ja 60 perustelukappale).

15 Ensimmäiseksi komissio laski kartellin eri osallistujien myötävaikutusta ilmentävässä eriytetyssä käsittelyssä TM T&D:n vuoden 2003 markkinaosuuden kaasueristeisissä kytkinlaitteissa (15–20 prosenttia) ja sijoitti sen vuoden 2007 päätöksen 482–488 perustelukappaleessa tehdyn luokittelun mukaiseen toiseen luokkaan. Tämän seurauksena TM T&D:n hypoteettiseksi sakon laskentapohjaksi tuli 31 000 000 euroa (riidanalaisen päätöksen 61 perustelukappale).

16 Toiseksi TM T&D:n sakon laskentapohja jaettiin sen ilmentämiseksi, että kantajan ja Toshiban kyky myötävaikuttaa kilpailusääntöjen rikkomiseen poikkesi toisistaan TM T&D:n perustamista edeltäneenä aikana, sen osakkeenomistajien kesken niiden vuoden 2001, joka oli viimeinen TM T&D:n perustamista edeltänyt kokonainen vuosi, kaasueristeisten kytkinlaitteiden myyntien suhteessa. Tämän seurauksena kantajan sakon laskentapohjaksi vahvistettiin 20 136 801 euroa ja Toshiban sakon laskentapohjaksi 10 863 199 euroa (riidanalaisen päätöksen 62 ja 63 perustelukappale).

17 Kolmanneksi komissio sovelsi sakon ehkäisevän vaikutuksen varmistamiseksi kantajaan ehkäisevän vaikutuksen kerrointa 1,5 sen vuoden 2005 liikevaihdon perusteella (riidanalaisen päätöksen 69–71 perustelukappale).

18 Neljänneksi kantajan sakon laskentapohjaa korotettiin 140 prosentilla TM T&D:n perustamista edeltäneen kilpailusääntöjen rikkomisen keston huomioon ottamiseksi (riidanalaisen päätöksen 73–76 perustelukappale).

19 Viidenneksi kantaja ja Toshiba määrättiin maksamaan yhteisvastuullisesti 15:ttä prosenttia TM T&D:n hypoteettisesta sakon laskentapohjasta vastannut määrä TM T&D:n toiminnan aikaisen kilpailusääntöjen rikkomisen keston huomioon ottamiseksi (riidanalaisen päätöksen 77 perustelukappale).

20 Kuudenneksi yhteisvastuullisesti maksettavan sakon määrä kerrottiin vielä kantajaan sovellettavalla ehkäisevän vaikutuksen kertoimella, ja tämän kertomisen seurauksena saatu yhteisvastuullisesti maksettavan sakon määrän ylittävä määrä määrättiin kantajan yksin maksettavaksi (riidanalaisen päätöksen 78 perustelukappale).

Asian käsittelyn vaiheet ja asianosaisten vaatimukset

21 Kantaja nosti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 12.9.2012 toimittamallaan kannekirjelmällä nyt käsiteltävän kanteen.

22 Kantaja ilmoitti 8.1.2013 päivätyssä kirjeessään luopuvansa mahdollisuudesta jättää vastauskirjelmä.

23 Unionin yleisen tuomioistuimen neljännen jaoston puheenjohtajan 21.2.2013 antamalla määräyksellä asian käsittely keskeytettiin, kunnes asiassa C-489/11 P, Mitsubishi Electric Corp. v. komissio, annettaisiin tuomio.

24 Koska unionin yleisen tuomioistuimen jaostojen kokoonpanoa muutettiin, esittelevä tuomari määrättiin ensimmäiseen jaostoon, jonka käsiteltäväksi esillä oleva asia tämän seurauksena siirrettiin.

25 Unionin tuomioistuin hylkäsi 19.12.2013 antamallaan tuomiolla Siemens v. komissio (C-239/11 P, C-489/11 P ja C-498/11 P, EU:C:2013:866) kantajan edellä 8 kohdassa mainitusta tuomiosta Mitsubishi Electric v. komissio (EU:T:2011:345) tekemän valituksen. Nyt esillä olevan asian käsittely aloitettiin tämän jälkeen uudelleen.

26 Unionin yleinen tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) päätti 3.2.2015 esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn ja kehotti 2.5.1991 annetun unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 64 artiklan mukaisina prosessinjohtotoimenpiteinä asianosaisia esittämään erään asiakirjan sekä vastaamaan eräisiin kirjallisiin kysymyksiin. Asianosaiset noudattivat unionin yleisen tuomioistuimen kehotuksia asetetussa määräajassa.

27 Kantaja vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

— kumoaa riidanalaisen päätöksen siltä osin kuin se koskee kantajaa

— toissijaisesti muuttaa riidanalaisen päätöksen 1 artiklaa kantajalle määrätyn sakon poistamiseksi tai, jos näin ei tehdä, sen määrän alentamiseksi

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

28 Komissio vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

— jättää kanteen osittain tutkimatta sillä perusteella, että sen tutkittavaksi ottamisen edellytykset selvästi puuttuvat, ja hylkää sen osittain täysin perusteettomana

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

Riidanalaisen päätöksen kumoamista koskeva ensisijainen vaatimus

29 Kantaja vetoaa kannekirjelmässä ensisijaisen vaatimuksensa tueksi yhdeksään kanneperusteeseen. Ensimmäinen kanneperuste koskee perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä sekä hyvän hallinnon periaatteen ja kantajan puolustautumisoikeuksien loukkaamista. Toinen kanneperuste koskee perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä sekä yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamista ehkäisevän vaikutuksen kertoimen laskemisessa. Kolmas kanneperuste koskee suhteellisuusperiaatteen loukkaamista sillä perusteella, että komissio laski kantajan sakon määrän samalla tavalla kuin eurooppalaisten tuottajien sakkojen määrät. Neljäs kanneperuste koskee sitä, että komissio teki kantajan mukaan virheen, koska se ei ottanut huomioon teknisiä ja taloudellisia seikkoja koskevaa selvitysaineistoa, kun se määritti kantajan menettelyn vaikutuksen ja laski sen sakon määrän. Viides kanneperuste koskee virhettä kilpailusääntöjen rikkomisen keston määrittämisessä. Kuudes kanneperuste koskee yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamista TM T&D:n sakon laskentapohjan jakamisessa kantajan ja Toshiban kesken. Seitsemäs kanneperuste koskee perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä ja kantajan puolustautumisoikeuksien loukkaamista TM T&D:n sakon laskentapohjan jakamisessa kantajan ja Toshiban kesken. Kahdeksas kanneperuste koskee yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamista siltä osin kuin kyse on tavasta, jolla kantajalle määritettiin TM T&D:n perustamista edeltänyttä aikaa koskevan sakon laskentapohja. Yhdeksäs kanneperuste koskee perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä ja kantajan puolustautumisoikeuksien loukkaamista siltä osin kuin kyse on tavasta, jolla kantajalle määritettiin TM T&D:n perustamista edeltänyttä aikaa koskevan sakon laskentapohja.

30 Kantaja ilmoitti vastauksena unionin yleisen tuomioistuimen kirjalliseen kysymykseen luopuvansa viidennestä kanneperusteestaan edellä 25 kohdassa mainitun tuomion Siemens v. komissio (EU:C:2013:866) antamisen seurauksena. Niinpä on tarpeen tutkia ainoastaan ensimmäinen, toinen, kolmas ja neljäs sekä kuudes, seitsemäs, kahdeksas ja yhdeksäs kanneperuste. Tässä yhteydessä unionin yleinen tuomioistuin pitää perusteltuna tutkia ensiksi ensimmäisen, seitsemännen ja yhdeksännen kanneperusteen, jotka koskevat riidanalaisen päätöksen tekemiseen johtanutta menettelyä ja sen perusteluja, toiseksi kahdeksannen ja kuudennen kanneperusteen, jotka koskevat kantajan sakon laskentapohjan määrittämistä TM T&D:n hypoteettiseen sakon laskentapohjaan nähden, kolmanneksi kolmannen ja neljännen kanneperusteen, jotka koskevat kantajan suhteellista myötävaikutusta kilpailusääntöjen rikkomiseen, ja neljänneksi toisen kanneperusteen, joka koskee kantajaan sovellettavan ehkäisevän vaikutuksen kertoimen määrittämistä.

Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä sekä hyvän hallinnon periaatteen ja kantajan puolustautumisoikeuksien loukkaamista

31 Kantaja väittää ensimmäisellä kanneperusteellaan, että komissio laiminlöi perusteluvelvollisuutensa sekä loukkasi hyvän hallinnon periaatetta ja kantajan puolustautumisoikeuksia sille määrätyn sakon laskennassa.

32 Kantajan mukaan [SEUT 101] ja [SEUT 102] artiklan mukaisissa menettelyissä sovellettavista käytännesäännöistä annetusta komission tiedonannosta (EUVL 2011, C 308, s. 6) ilmenee, että komission on avoimuuden lisäämiseksi sisällytettävä väitetiedoksiantoon tai mahdollisesti asiaseikkoja koskevaan kirjeeseen tietyt sakon määrän laskemisen kannalta merkitykselliset seikat, kuten merkitykselliset myyntimääriä ilmentävät luvut.

33 Nyt käsiteltävässä tapauksessa sakon määrän laskentatapaa ei kantajan mukaan selitetä selkeästi riidanalaisen päätöksen 51–85 kohdassa eikä kantaja näin ollen voinut ymmärtää sitä, koska komissio ei ollut esittänyt arviointiaan eikä laskennassa noudattamiaan keskeisiä vaiheita. Näin menettelemällä komissio loukkasi kantajan mukaan myös hyvän hallinnon periaatetta.

34 Täsmällisemmin sanottuna kantaja väittää, etteivät riidanalaisen päätöksen perustelut ole riittävät ensinnäkään maantieteellisten markkinoiden koon, toiseksi eritytetyn kohtelun, kolmanneksi TM T&D:n sakon laskentapohjan määrittämisen ja sen asianmukaisuuden sekä neljänneksi kantajaan sovelletun ehkäisevän vaikutuksen kertoimen määrittämisen ja sen asianmukaisuuden osalta.

35 Kantaja esittää myös, ettei komissio ilmaissut vuoden 2007 päätöksen tekemiseen johtaneessa menettelyssä 20.4.2006 lähetetyssä väitetiedoksiannossa (jäljempänä vuoden 2006 väitetiedoksianto) eikä riidanalaisen päätöksen tekemistä edeltäneessä yhteydenpidossa sille aikovansa soveltaa ehkäisevän vaikutuksen kerrointa, mukaan lukien TM T&D:n toiminta-aika.

36 Komissio ei hyväksy kantajan väitteitä.

37 Alustavasti on mainittava, että kantaja sekoittaa perusteluissaan sen puolustautumisoikeuksien loukkaamista riidanalaisen päätöksen tekemiseen johtaneessa menettelyssä koskevan väitteen niihin väitteisiin, joilla se vetoaa väitettyihin puutteisiin kyseisen päätöksen perusteluissa. Koska kyseiset väitteet ovat erillisiä, ne on syytä käsitellä erikseen.

– Kantajan puolustautumisoikeuksien loukkaamista koskevat väitteet

38 Oikeuskäytännön mukaan puolustautumisoikeuksien noudattaminen edellyttää sitä, että asianosainen saa hallinnollisen menettelyn kuluessa ilmaista asianmukaisesti näkemyksensä esiin tuotujen tosiseikkojen ja olosuhteiden paikkansapitävyydestä ja merkityksestä sekä niistä asiakirjoista, joita komissio on käyttänyt perustamissopimuksen rikkomista koskevan väitteensä tukena (tuomio 7.1.2004, Aalborg Portland ym. v. komissio, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P, Kok., EU:C:2004:6, 66 kohta).

39 Nyt käsiteltävässä asiassa on mainittava aluksi, että koska riidanalaisella päätöksellä muutettiin nimenomaisesti vuoden 2007 päätöstä, sen tekemistä edeltänyt menettely oli jatketta vuoden 2007 päätöksen tekemistä edeltäneelle menettelylle. Tässä tilanteessa sekä vuoden 2007 päätös että sen tekemistä edeltäneet valmistelutoimenpiteet, kuten vuoden 2006 väitetiedoksianto, voidaan – ellei niitä ole kyseenalaistettu edellä 8 kohdassa mainitussa tuomiossa Mitsubishi Electric v. komissio (EU:T:2011:345) – ottaa huomioon sen tutkimisessa, kunnioitettiinko riidanalaisen päätöksen tekemiseen johtaneessa menettelyssä kantajan puolustautumisoikeuksia.

40 Ensimmäiseksi kantaja väittää, kuten edellä 32 kohdasta ilmenee, että käytännesäännöistä annetussa tiedonannossa asetetaan komissiolle velvollisuus ilmoittaa kyseessä oleville yrityksille tietyt sakon määrän laskemisen kannalta merkitykselliset seikat, kuten merkitykselliset myyntimääriä ilmentävät luvut.

41 Tarvitsematta tässä yhteydessä tutkia komission väitettä, jolla se kyseenalaistaa käytännesääntöjä koskevan tiedonannon sitovuuden, on mainittava, että kantajan asiaseikkoja koskevasta kirjeestä esittämistä huomautuksista ilmenee, että se saattoi esittää yksityiskohtaisesti näkemyksensä sille

määrättävän sakon määrän laskennan eri vaiheista. Tarkemmin on mainittava merkityksellisistä myyntimääriä ilmentävistä luvuista, että mainitussa vastauksessa viitataan nimenomaisesti sekä TM T&D:n että kantajan ja Toshiban myyntimääriin, joita oli määrä käyttää sakon määrän laskemisessa, mikä tarkoittaa, että kantajalla oli mahdollisuus yksilöidä mainitun laskennan kannalta merkitykselliset seikat ja esittää huomautuksensa niistä.

42 Tämän toteamuksen vahvistaa 8.6.2012 pidetyssä kokouksessa laadittu komission sisäinen pöytäkirja, jossa kerrotaan kantajan ja komission välisistä yksityiskohtaisista keskusteluista, jotka koskivat kantajalle myöhemmin määrättävän sakon määrän laskennan eri vaiheita.

43 Tässä tilanteessa voidaan todeta, ettei kantaja ole osoittanut komission loukanneen sen puolustautumisoikeuksia jättämällä ilmoittamatta sille sakon määrän laskennan kannalta merkityksellisiä seikkoja ja muun muassa myyntimääriä ilmentäviä lukuja.

44 Toiseksi on mainittava, kuten edellä 35 kohdassa on esitetty, että kantaja moittii olennaisilta osin sitä, ettei komissio varoittanut sitä aikeestaan varmistaa sakon ehkäisevä vaikutus määräämällä sille 2 325 000 euron suuruinen lisäsakko, jonka määrä perustuu edellä 20 kohdassa tarkoitetun, siihen TM T&D:n toiminta-ajan osalta sovellettavan ehkäisevän vaikutuksen kertoimen soveltamiseen.

45 Tässä yhteydessä on todettava ensinnäkin, että komissio ilmoitti vuoden 2006 väitetiedoksiannon 9.2 kohdassa, että se aikoi määrätä mainitun asiakirjan adressaateille sakkoja ja mainitsi kyseisten sakkojen määrän määrittämisen kannalta olennaisten seikkojen joukossa halun varmistaa niiden ehkäisevä vaikutus.

46 Toiseksi komissio määritti vuoden 2007 päätöksen 491 perustelukappaleessa kantajaan sovellettavan ehkäisevän vaikutuksen kertoimen. Saman päätöksen 503 perustelukappaleessa komissio totesi nimenomaisesti, että kantajalle määrättäisiin samaa kerrointa käyttäen laskettu lisäsakko TM T&D:n toiminta-ajan osalta. Kun otetaan huomioon nämä seikat, kantajalla oli siten mahdollisuus ymmärtää, että komissio pyrki varmistamaan sakon ehkäisevän vaikutuksen myös TM T&D:n toiminta-ajan osalta.

47 Kolmanneksi mikään edellä 8 kohdassa mainitussa tuomiossa Mitsubishi Electric v. komissio (EU:T:2011:345) ei anna aihetta katsoa, että komission päätös varmistaa kantajalle määrätyn sakon ehkäisevä vaikutus myös TM T&D:n toiminta-ajan osalta olisi lainvastainen tai epäasianmukainen, sillä kyseisessä tuomiossa ei käsitellä sitä.

48 Neljänneksi kantajan asiaseikkoja koskevasta kirjeestä esittämistä huomautuksista ilmenee, että se oli vuoden 2007 päätöksen 489 ja 503 perustelukappaleen perusteella odottanut, että TM T&D:n toiminta-ajan osalta sakkona määrättäisiin korkeintaan 15 prosentin osuus TM T&D:n hypoteettisesta sakon laskentapohjasta, koska ”jos [kantajaa] varten on olemassa ehkäisevän vaikutuksen kerroin, sitä myös sovelletaan”. Niinpä kantajan omista ilmoituksista ilmenee nimenomaisesti, että se oletti komission soveltavan siihen ehkäisevän vaikutuksen kerrointa TM T&D:n toiminta-ajan osalta ja määräävän sille tästä syystä lisäsakon.

49 Viidenneksi 8.6.2012 pidetyssä kokouksessa laaditussa komission sisäisessä pöytäkirjassa mainitaan nimenomaisesti, että komission mielestä niitä vuoden 2007 päätöksessä käytettyjä sakon määrän laskentatekijöitä, joita unionin yleinen tuomioistuin ei ollut kritisoinut, ei ollut tarpeen muuttaa, ja että ainoa muutos laskentamenetelmässä koski tästä syystä viitevuotta. Kuten edellä 46 ja 47 kohdassa on todettu, komissio sovelsi vuoden 2007 päätöksessä ehkäisevän vaikutuksen kerrointa TM T&D:n toiminta-ajan osalta unionin yleisen tuomioistuimen kritisoimatta tätä sakon määrän laskentaan liittyvää seikkaa myöhemmin.

50 Tässä tilanteessa on katsottava, että komission 12.6.2012 pidetyssä kokouksessa ilmaisema kanta antoi vahvistuksen muille merkityksellisille seikoille, joista kävi ilmi, että se aikoi soveltaa ehkäisevän vaikutuksen kerrointa TM T&D:n toiminta-ajan osalta ja määrätä näin ollen kantajalle lisäsakon.

51 Edellä esitetystä on pääteltävä, että kantaja tiesi vuoden 2006 väitetiedoksiannosta lähtien, että komissio aikoi varmistaa määrättävän sakon ehkäisevän vaikutuksen. Se saattoi viimeistään vuoden 2007 päätöksestä lähtien ymmärtää, että kyseinen aikomus merkitsi lisäsakon määräämistä TM T&D:n toiminta-ajan osalta. Kyseistä aikomusta ei kyseenalaistettu edellä 8 kohdassa mainitussa tuomiossa Mitsubishi Electric v. komissio (EU:T:2011:345), ja se vahvistettiin asiaseikkoja koskevassa kirjeessä, kuten kantajan kyseisestä kirjeestä esittämistä huomautuksista ja 12.6.2012 pidetyssä kokouksessa käydyistä keskusteluista ilmenee.

52 Tässä tilanteessa on todettava, ettei kantajan väitteiden perusteella voida katsoa, että sen puolustautumisoikeuksia olisi loukattu siltä osin kuin kyse on komission aikomuksesta määrätä sille lisäsakko.

– Riidanalaisen päätöksen perusteluja koskevat väitteet

53 Oikeuskäytännön mukaan SEUT 296 artiklassa edellytetyistä perusteluista on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmettävä riidanalaisen toimenpiteen tehneen toimielimen päättely siten, että niille, joita toimenpide koskee, selviävät sen syyt, jotta ne voivat puolustaa oikeuksiansa, ja että Euroopan unionin tuomioistuimet voivat tutkia toimenpiteen laillisuuden (ks. analogisesti tuomio 18.9.2003, Volkswagen v. komissio, C-338/00 P, Kok., EU:C:2003:473, 124 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Vaikka komission on SEUT 296 artiklan perusteella mainittava ne tosiseikat ja oikeudelliset seikat, joihin päätös perustuu, sekä ne oikeudelliset näkökohdat, joiden vuoksi se on tehnyt päätöksensä, tässä määräyksessä ei edellytetä, että komissio käsittelee kaikki ne tosiseikat ja oikeudelliset seikat, joita on käsitelty hallinnollisessa menettelyssä (ks. analogisesti em. tuomio Volkswagen v. komissio, EU:C:2003:473, 127 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Perusteluvelvollisuuden täyttymistä on arvioitava asiaan liittyvien olosuhteiden perusteella, joita ovat muun muassa toimen sisältö, esitettyjen perustelujen luonne ja se tarve, joka niillä, joille toimi on osoitettu, tai muilla henkilöillä, joita se koskee suoraan ja erikseen, voi olla saada selvennystä tilanteeseen (ks. tuomio 2.4.1998, komissio v. Sytraval ja Brink's France, C-367/95 P, Kok., EU:C:1998:154, 63 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Edellä mainittua oikeuskäytäntöä sovelletaan analogisesti sellaisiin komission päätöksiin, joissa todetaan Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen 53 artiklan 1 kohdan rikkominen.

54 Tässä yhteydessä on muistutettava, että riidanalaisessa päätöksessä määrätään nimenomaisesti, että sillä muutetaan vuoden 2007 päätöstä kantajalle ja Toshiballe määrättyjen sakkojen osalta. Tässä tilanteessa vuoden 2007 päätöksen perustelut voidaan ottaa huomioon nyt käsiteltävän kanneperusteen tutkimisen yhteydessä siltä osin kuin edellä 8 kohdassa mainittu tuomio Mitsubishi Electric v. komissio (EU:T:2011:345) ei vaikuta niihin eikä riidanalaisen päätöksen sanamuoto ole niiden kanssa ristiriidassa.

55 Aluksi on huomautettava, että edellä 32 kohdassa ilmaistu kantajan avausväite, jonka mukaan sakon määrän laskentatapaa ei selitetä selkeästi eikä kantaja näin ollen voi ymmärtää sitä, on liian yleinen tullakseen tutkituksi, minkä vuoksi sitä ei voida ottaa tutkittavaksi 2.5.1991 annetun työjärjestyksen, jota sovelletaan nyt käsiteltävänä olevan kanteen tutkittavaksi ottamiseen, 44 artiklan 1 kohdan c alakohdan perusteella (ks. määräys 7.9.2010, Norilsk Nickel Harjavalta ja Umicore v. komissio, T-532/08, Kok., EU:T:2010:353, 70 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

56 Joka tapauksessa on todettava, ettei sakon määrän laskentaa koskevista riidanalaisen päätöksen perusteluista ilmene, että ne olisivat riittämättömät tai epäjohdonmukaiset, vaan komissio selitti huomioon otetut eri tekijät ja laskennan eri välivaiheet.

57 Ensimmäiseksi on todettava täsmällisemmistä väitteistä, että kantaja väittää, että vaikka riidanalaisen päätöksen 55 perustelukappaleessa mainitaan maantieteellisten markkinoiden koon huomioon ottaminen kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden arvioimisessa, rikkomisen vakavuutta koskevassa saman päätöksen kohdassa ei selitetä, miten maantieteellisten markkinoiden koko on määritetty ja missä vaiheessa se on otettu huomioon vakavuuden arvioimiseksi. Tässä ei kantajan mielestä riitä pelkkä maininta, että lainvastainen toiminta kattoi koko ETA-alueen.

58 Tässä yhteydessä on mainittava komission tavoin, että riidanalaisen päätöksen 56 perustelukappaleen johdantovirkkeestä ilmenee, että rikkomisen vakavuus todettiin vuoden 2007 päätöksessä vahvistetun tosiseikaston perusteella. Riidanalaisen päätöksen 478 perustelukappaleesta ilmenee, että merkitykselliset maantieteelliset markkinat ovat ETA-alueen markkinat ja että kyseessä olevien yritysten toimittamien tietojen perusteella määritetty kyseisten markkinoiden koko oli vuonna 2003 noin 320 miljoonaa euroa, eikä näitä toteamuksia kyseenalaistettu edellä 8 kohdassa mainitussa tuomiossa Mitsubishi Electric v. komissio (EU:T:2011:345). Lisäksi vuoden 2007 päätöksen 483 perustelukappaleesta ilmenee selkeästi, että merkityksellisten maantieteellisten markkinoiden koko otettiin huomioon eri yrityksiin sovellettavien sakon laskentapohjien määrittämisessä.

59 Toiseksi kantaja väittää, ettei erilaiselle kohtelulle ole selkeää ja täsmällistä selitystä, koska riidanalaisessa päätöksessä ei selitetä, miten maailmanlaajuisia myyntilukuja käytettiin vuoden 2007 päätöksen mukaisten ryhmien muodostamisessa. Lisäksi se mainitsee, että riidanalaisen päätöksen 61 perustelukappaleessa viitataan vuoden 2007 päätöksen 484 perustelukappaleeseen, joka liittyy ETA-alueen markkina-arvon merkitykseen. Kantajan mukaan tällaista viittausta rasittaa edellä 57 kohdassa mainittu merkityksellisten maantieteellisten markkinoiden kokoa koskevan maininnan puuttuminen.

60 Tässä yhteydessä on mainittava yhtäältä, että riidanalaisen päätöksen 57–61 perustelukappaleesta, luettuna yhdessä vuoden 2007 päätöksen 483–488 perustelukappaleen kanssa, ilmenee, että kyseessä olevien eri yritysten, mukaan lukien TM T&D, maailmanlaajuisia vuoden 2003 myyntitietoja käytettiin niiden maailmanlaajuisten markkinaosuuksien, joiden perusteella ne luokiteltiin ryhmiin, joihin sovellettiin erisuuruisia sakon laskentapohjia, laskemiseksi. Tällaiset perustelut ovat edellä 53 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaan riittävät.

61 Toisaalta on mainittava, että koska edellä 58 kohdassa on todettu, että komissio perusteli merkityksellisten maantieteellisten markkinoiden laajuuden ja koon oikeudellisesti riittävällä tavalla, riidanalaisen päätöksen 61 perustelukappaletta ja vuoden 2007 päätöksen 484 perustelukappaletta koskeva väite perustuu virheelliseen oletukseen eikä sitä voida hyväksyä.

62 Kolmanneksi kantaja katsoo, ettei vuoden 2007 päätöksessä tai riidanalaisessa päätöksessä selitetä TM T&D:n sakon laskentapohjan laskentatapaa eikä syitä, joiden vuoksi sitä olisi pidettävä asianmukaisena. Koska sen täsmällisen määrän valinnasta ei ole mainittu mitään, se vaikuttaa kantajan mukaan mielivaltaiselta. Kantaja toistaa lisäksi, ettei vuoden 2007 päätöksen 484 perustelukappaleeseen sisältyvälle viittaukselle ETA-alueen markkinoiden arvoon ole edellä 57 kohdassa selitetyistä syistä perusteita.

63 Tässä yhteydessä on todettava, että komissio katsoi riidanalaisen päätöksen 57–61 perustelukappaleessa, että koska kyseessä oleva kilpailusääntöjen rikkominen oli erittäin vakava, erilainen kohtelu oli tarpeen sen ilmentämiseksi, että eri yritysten kyvyt aiheuttaa merkittävää haittaa kilpailulle poikkesivat toisistaan. Kuten edellä 61 kohdassa on todettu, komissio arvioi, että kyseisen erilaisen kohtelun olisi ilmettävä siten, että sakon laskentapohjat luokitellaan kaasueristeisten kytkinlaitteiden vuoden 2003 maailmanlaajuisen liikevaihdon perusteella. Kun komissio viittasi riidanalaisen päätöksen 61 perustelukappaleessa vuoden 2007 päätöksen 484–488 perustelukappaleessa tehtyyn luokitteluun, se mainitsi, että TM T&D:n maailmanlaajuinen kaasueristeisten kytkinlaitteiden liikevaihto sijoittui toiseen luokkaan, minkä perusteella sen hypoteettinen sakon laskentapohja oli 31 000 000 euroa.

64 Vuoden 2007 päätöksen 483 perustelukappaleessa täsmennetään lisäksi, että luokat muodostettiin siten, että samaan luokkaan kuuluvien yritysten keskinäiset erot kaasueristeisten kytkinlaitteiden markkinaosuuksissa olivat vähäisempiä kuin erot niiden ja muihin luokkiin sijoitettujen yritysten markkinaosuuksien välillä.

65 Tässä tilanteessa on todettava sakkojen määrän laskemista koskevien suuntaviivojen 1 A kohdasta ilmenevän, että erityisen vakavan kilpailusääntöjen rikkomisen tapauksessa saatettiin soveltaa yli 20 000 000 euron laskentapohjaa.

66 Kantaja voi näiden seikkojen perusteella ymmärtää, millä arviointiperusteilla komissio mittasi kantajan kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuutta, mikä tarkoittaa, että komissio täytti sille kuuluvan perusteluvelvollisuuden eikä sillä ollut velvollisuutta sisällyttää riidanalaiseen päätökseen yksityiskohtaisempaa esitystä tai TM T&D:n sakon laskentapohjan täsmälliseen määrittämiseen liittyviä numerotietoja (ks. vastaavasti tuomio 29.4.2004, Tokai Carbon ym. v. komissio, T-236/01, T-244/01–T-246/01, T-251/01 ja T-252/01, Kok., EU:T:2004:118, 252 kohta).

67 Lisäksi on katsottava, että vaikka komissio ei mainitse riidanalaisessa päätöksessä, mistä syistä se valitsi toiseen luokkaan kuuluville yrityksille, mukaan lukien TM T&D, sakon laskentapohjaksi juuri 31 000 000 euron määrän, kyseistä valintaa ei voida pitää mielivaltaisena eikä se ylitä komissiolla tässä asiassa olevan harkintavallan rajoja (ks. analogisesti edellä 66 kohdassa mainittu tuomio Tokai Carbon ym. v. komissio, EU:T:2004:118, 224 kohta), koska sitä rajoittavat edellä 63–65 kohdassa mainitut seikat.

68 Vuoden 2007 päätöksen 484 perustelukappaleessa esiintyvää viittausta ETA-alueen markkinoiden arvoon koskevan väitteen osalta on riittävää viitata edellä 58–61 kohdassa mainittuun.

69 Neljänneksi kantaja väittää, ettei komissio perustellut siihen sovelletun ehkäisevän vaikutuksen kertoimen valintaa eikä syitä, joiden vuoksi komissio piti asianmukaisena soveltaa siihen mainittua kerrointa myös TM T&D:n toiminta-ajan osalta, minkä seurauksena sille määrättiin lisäsakko.

70 Tästä on todettava yhtäältä, että 3.3.2011 annetun tuomion Siemens v. komissio (T-110/07, Kok., EU:T:2011:68) 310–317 kohdasta ilmenee, että komissio esitti vuoden 2007 päätöksen 491 perustelukappaleessa oikeudellisesti riittävällä tavalla ne seikat, jotka otettiin ehkäisevyyssyistä huomioon sakkojen laskentapohjan korottamiseksi. Koska tätä toteamusta voidaan soveltaa kantajaan riidanalaisessa päätöksessä sovellettuun ehkäisevän vaikutuksen kertoimeen, on todettava, että kantaja saattoi tutustua kyseisen korotuksen perusteluihin sen sakon laskentapohjan osalta ja vedota oikeuksiinsa ja että unionin tuomioistuin saattoi toteuttaa laillisuusvalvontatehtävänsä.

71 Toisaalta on huomautettava, ettei komissiolla ollut velvollisuutta esittää erityisiä perusteluja ratkaisulleen soveltaa kantajaan TM T&D:n toiminta-ajan osalta ehkäisevän vaikutuksen kerrointa. Koska komissio katsoi kantajan olevan vastuussa TM T&D:n toiminnasta, sen riidanalaisen päätöksen 69–71 perustelukappaleessa, luettuna yhdessä vuoden 2007 päätöksen 491 perustelukappaleen kanssa, ilmaistu aikomus varmistaa kantajalle määrätyn sakon ehkäisevyys edellytti ehkäisevän vaikutuksen kertoimen soveltamista myös kyseisen ajanjakson osalta ja tämän seurauksena lisäsakon määräämistä.

72 Edellä esitetyn perustella on hylättävä ensimmäisen kanneperusteen yhteydessä esitetyt väitteet perusteluvelvollisuuden laiminlyönnistä sekä saman kanneperusteen yhteydessä esitetty väite hyvän hallinnon periaatteen loukkaamisesta, jonka tueksi ei ole esitetty itsenäisiä perusteluja.

73 Tämän seurauksena ensimmäinen kanneperuste on hylättävä kokonaisuudessaan.

Seitsemäs kanneperuste, joka koskee perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä ja kantajan puolustautumisoikeuksien loukkaamista TM T&D:n sakon laskentapohjan jakamisessa kantajan ja Toshiban kesken

74 Kantaja väittää, että komissio laiminlöi perusteluvelvollisuuden, koska se ei maininnut syitä, joiden vuoksi se piti asianmukaisena jakaa TM T&D:n sakon laskentapohja kantajan ja Toshiban kesken niiden vuonna 2001 saavuttamien kaasueristeisten kytkinlaitteiden myyntimäärien suhteessa. Vaikka riidanalaisessa päätöksessä esitetään, ettei TM T&D:n sakon laskentapohjaa ole aihetta jakaa sen kahden osakkeenomistajan omistusosuuksien suhteessa, siinä ei selitetä, miksi jaon on ilmennettävä niiden tilanteita vuonna 2001 tai sitä aikaisempana ajankohtana, eikä tällainen lähestymistapa vastaa kantajan mukaan vuoden 2007 päätöksessä ja riidanalaisessa päätöksessä noudatettua yleistä metodologiaa eikä sitä myöskään sovellettu Schneider Electric SA:n (jäljempänä Schneider) omistukseen VAS-yhtiössä, joka oli sen VA Techin kanssa omistama yhteisyritys. Kantajan ja Schneiderin erilaisen kohtelun selittämättä jättäminen merkitsee kantajan mukaan sitä paitsi kantajan puolustautumisoikeuksien loukkaamista.

75 Komissio ei hyväksy kantajan väitteitä.

76 Ensinnäkin tässä yhteydessä on todettava, kuten riidanalaisen päätöksen 52 ja 57 perustelukappaleessa muistutettiin, että komission on sakon määrän määrittämisen yhteydessä otettava huomioon kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuus ja se voi erittäin vakavan rikkomisen tapauksessa soveltaa erilaista kohtelua sen ilmentämiseksi, että eri yritysten kyvyt aiheuttaa merkittävää haittaa kilpailulle poikkeavat toisistaan.

77 Toiseksi vuoden 2007 päätöksessä ja riidanalaisen päätöksen 1–3 perustelukappaleessa toistettiin, että vaikka kantajan ja Toshiban toiminta kaasueristeisten kytkinlaitteiden alalla siirrettiin vuonna 2002 TM T&D:lle, ne osallistuivat kilpailusääntöjen rikkomiseen henkilökohtaisesti rikkomisajanjakson suurimman osan aikana.

78 Kolmanneksi riidanalaisen päätöksen 62 ja 67 perustelukappaleesta ilmenee, että ottamalla huomioon TM T&D:n kahden osakkeenomistajan epätasapainoinen kilpailutilanne silloin, kun viimeksi mainittu yhtiö perustettiin, voitiin kyseessä olevassa tilanteessa paremmin arvioida niiden kykyä aiheuttaa merkittävää haittaa kilpailulle kuin niiden omistusosuudella TM T&D:n pääomasta.

79 Neljänneksi tilanne oli riidanalaisen päätöksen 67 perustelukappaleen mukaan näin varsinkin siitä syystä, että kantajan ja Toshiban kaasueristeisten kytkinlaitteiden myyntiosuudet poikkesivat huomattavasti niiden omistusosuuksista TM T&D:n pääomasta, minkä vuoksi omistusosuudet eivät ilmentäneet luotettavasti markkinoiden todellisuutta.

80 Viidenneksi kantaja on täsmentänyt vastauksen unionin yleisen tuomioistuimen kysymykseen, että se ei ollut riidanalaisen päätöksen tekemiseen johtaneessa menettelyssä tai erityisesti asiaseikkoja koskevasta kirjeestä esittämissään huomautuksissa vedonnut siihen, että mainitussa kirjeessä tarkoitettu menetelmä poikkesi vuoden 2007 päätöksessä Schneiderin osalta noudatetusta menetelmästä. Tässä tilanteessa komissiolla ei ollut velvollisuutta esittää kyseisestä seikasta sellaisia erityisiä perusteluja, jotka olisivat laajempia kuin riidanalaisen päätöksen 67 perustelukappaleessa esitetyt ja edellä 79 kohdassa tiivistetysti toistetut perustelut.

81 Joka tapauksessa erityinen syy sille, miksi Schneiderin tilanne poikkesi kantajan tilanteesta, eli se, ettei Schneiderin merkityksellisiä liikevaihtomääriä vuosina 2001 tai 2003 ollut käytettävissä, esiteltiin siinä edellä 8 kohdassa mainitun tuomion Mitsubishi Electric v. komissio (EU:T:2011:345) katkelmassa, joka koski komission tahtoa ottaa huomioon kantajan ja Toshiban erilaiset kyvyt myötävaikuttaa kilpailusääntöjen rikkomiseen ja johon riidanalaisen päätöksen 62 ja 67 perustelukappaleessa viitataan.

82 Niinpä riidanalaisen päätöksen perusteluista, luettuna tarpeellisilta osin yhdessä edellä 8 kohdassa mainitun tuomion Mitsubishi Electric v. komissio (EU:T:2011:345) kanssa, ilmenee riittävän selkeästi, että TM T&D:n sakon laskentapohjan jakamista kantajan ja Toshiban kesken niiden vuonna 2001 saavuttamien kaasueristeisten kytkinlaitteiden myyntimäärien suhteessa koskeva komission päätös perustui sen tahtoon ottaa huomioon kummankin yrityksen kyvyt aiheuttaa vakavaa haittaa kilpailulle, että kantajan ja Toshiban tilanne erosi muiden eurooppalaisyhtiöiden kuin Schneiderin tilanteista siksi, että ne olivat osallistuneet kilpailusääntöjen rikkomiseen henkilökohtaisesti rikkomisajanjakson suurimman osan aikana mutta siirtäneet toimintonsa TM T&D:lle vuonna 2012 ja että Schneiderin tilanne poikkesi kantajan ja Toshiban tilanteesta, koska Schneiderin merkityksellisiä vuosien 2001 tai 2003 liikevaihtoja ei ollut käytettävissä. Tässä tilanteessa on todettava, että tältä osin riidanalaisen päätöksen perustelut täyttävät edellä 53 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä asetetut edellytykset.

83 Lisäksi on todettava, että koska kantaja oli väistämättä tietoinen edellä 8 kohdassa mainitussa tuomiossa Mitsubishi Electric v. komissio (EU:T:2011:345) esitetyistä toteamuksista, se ei voi vedota siihen, että komissio loukkasi sen puolustautumisoikeuksia siitä syystä, että se ei täsmentänyt kantajalle tämän ja Schneiderin erilaisen kohtelun syitä ennen riidanalaisen päätöksen tekemistä. Näin on varsinkin siitä syystä, että – kuten edellä 80 kohdassa on todettu – kantaja ei ollut vedonnut siihen, että siihen sovellettava menetelmä poikkesi Schneideriin sovelletusta menetelmästä.

84 Seitsemäs kanneperuste on näin ollen hylättävä kokonaisuudessaan.

Yhdeksäs kanneperuste, joka koskee perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä ja kantajan puolustautumisoikeuksien loukkaamista siltä osin kuin kyse on tavasta, jolla kantajalle määritettiin TM T&D:n perustamista edeltänyttä aikaa koskevan sakon laskentapohja

85 Kantaja väittää, ettei komissio perustellut oikeudellisesti riittävällä tavalla päätöstään jakaa TM T&D:n sakon laskentapohja eikä sen vuoden 2003 liikevaihtoa sen kahden osakkeenomistajan kesken TM T&D:n perustamista edeltäneen ajan osalta määrättävän sakon määrän laskemisen yhteydessä. Kantajan mukaan kyseisellä laiminlyönnillä loukattiin samalla sen puolustautumisoikeuksia.

86 Ensimmäiseksi kantaja selittää riidanalaisen päätöksen 66 perustelukappaleessa esiintyvää väitettä, jonka mukaan vertailtavuus muihin kilpailusääntöjen rikkomiseen osallistuneisiin yrityksiin menetettäisiin, jos TM T&D:n liikevaihto jaettaisiin sen kahden osakkeenomistajan kesken niiden vuoden 2001 kaasueristeisten kytkinlaitteiden myyntien suhteessa, koska tällaisessa lähestymistavassa niiden vuoden 2001 virtuaalisia liikevaihtoja verrattaisiin muiden tuottajien todellisiin vuoden 2003 liikevaihtoihin, ja korostaa ennen kaikkea sitä, että komission olisi pitänyt jakaa TM T&D:n liikevaihto sen osakkeenomistajien kesken niiden kyseisestä yhtiöstä omistamien osuuksien suhteessa. Kantajan mukaan ei ole mielekästä tarkastella vuotta 2001, kun verrataan eri tuottajien asemia vuonna 2003.

87 Kantaja katsoo komission myös väittäneen virheellisesti, että TM T&D:n vuoden 2003 liikevaihdon jakaminen johtaisi virtuaalisten liikevaihtojen käyttämiseen. Kantajalle määritetty liikevaihto ilmentää sen mukaan edelleen osuutta TM T&D:n vuoden 2003 liikevaihdosta, joka on täysin eri asia kuin kantajan liikevaihto vuonna 2001.

88 Niinpä riidanalaisen päätöksen 66 perustelukappaleessa esitetty komission väite on kantajan mukaan ”virheellinen ja epäjohdonmukainen”, koska komissio ei anna mitään järkevää selitystä sille, miksi TM T&D:n liikevaihtoa ei olisi voitu jakaa sen osakkeenomistajien kesken.

89 Toiseksi on mainittava, että vaikka riidanalaisen päätöksen 59 perustelukappaleessa viitataan kantajan ja Toshiban myyntien arvoihin, sen 60 perustelukappaleessa määritetään TM T&D:n osakkeenomistajien kesken jaettava kyseisen yhtiön sakon laskentapohja. Niinpä kantaja katsoo, että komission noudattama menetelmä on epäjohdonmukainen ilmoitettuun tavoitteeseen nähden eikä sille

ole päteviä perusteita. Tästä syystä kantaja katsoo komission laiminlyöneen perusteluvelvollisuutensa ja loukanneen kantajan puolustautumisoikeuksia, mistä syystä sille määrätty sakko olisi poistettava tai sitä olisi alennettava.

90 Komissio kiistää kantajan väitteiden perustelut ja esittää muun muassa, ettei ensimmäisellä kanneperusteella voida osoittaa perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä vaan kantaja ainoastaan selittää, ettei se ole samaa mieltä riidanalaisessa päätöksessä esitetyistä syistä.

91 Tässä yhteydessä on todella huomautettava, että edellä 86–88 kohdassa esitelty kantajan ensimmäinen väite ei koske riidanalaisen päätöksen perusteluja eikä sen puolustautumisoikeuksien loukkaamista mainitun päätöksen tekemiseen johtaneessa menettelyssä vaan komission esittämien perustelujen paikkansapitävyyttä. Niinpä ensimmäinen väite on ensimmäisen kanneperusteen yhteydessä tehoton, ja sitä tukevat väitteet tutkitaan kuudennen ja kahdeksannen kanneperusteen yhteydessä.

92 Toisesta väitteestä on todettava, että edellä 89 kohdassa esitetyt perusteet koskevat riidanalaisen päätöksen perustelujen väitettyä epäjohdonmukaisuutta eikä kysymystä kantajan puolustautumisoikeuksien loukkaamisesta. Niinpä toinen väite on hylättävä tehottomana siltä osin kuin se koskee mainittujen oikeuksien loukkaamista.

93 Väitetystä perustelujen epäjohdonmukaisuudesta on mainittava, että riidanalaisen päätöksen 59 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Komissio perusteli erilaisen kohtelun käyttämällä viitevuotena [kantajan] ja Toshiban myyntien arvon määrittämisessä vuotta 2003. Tällainen lähestymistapa on sopusoinnussa unionin yleisen tuomioistuimen [12.7.2011 antamassa tuomiossa, Toshiba v. komissio (T-113/07, Kok., EU:T:2011:343) ja edellä 8 kohdassa mainitussa tuomiossa Mitsubishi Electric v. komissio (EU:T:2011:345)] esittämien toteamusten kanssa.”

94 Riidanalaisen päätöksen 60 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Koska [kantaja] ja Toshiba osallistuivat vuonna 2003, kuten [vuoden 2007 päätöksestä] ilmenee, kartelliin yhteisyrityksensä TM T&D:n kautta, komissio käytti TM T&D:n maailmanlaajuista kaasueristeisten kytkinlaitteiden [alan] liikevaihtoa määrittääkseen sakon laskentapohjan, jota käytettiin [kantajalle] ja Toshiballe 1.10.2002 ja 11.5.2004 väliseltä ajalta määrättävän sakon laskemisessa – –. Komissio ei kuitenkaan määrännyt [kyseistä] hypoteettista sakon laskentapohjan määrää maksettavaksi erillisenä sakkona vaan käytti sitä ainoastaan i) 1.10.2002 ja 11.5.2004 välistä aikaa koskevan korotuksen laskemisen perustana ja ii) perustana Toshiban ja [kantajan] yksilöllisten sakon laskentapohjien määrittämiselle sen ajanjakson osalta, jolloin ne osallistuivat kartelliin itsenäisesti – –”

95 Kyseiset kaksi katkelmaa eivät ole epäjohdonmukaisia eikä niitä voi pitää osoituksensa siitä, että komissio olisi aluksi päättänyt määrittää kantajan ja Toshiban yksilölliset myyntien arvot mutta hylännyt sitten tällaisen menetelmän ja valinnut sen tilalle TM T&D:n sakon laskentapohjan jakamisen sen osakkeenomistajien kesken.

96 Riidanalaisen päätöksen 59 ja 60 perustelukappaleesta ilmenee nimittäin olennaisilta osin, että vuoden 2007 päätöksen mukainen yleissääntö, jota unionin yleinen tuomioistuin piti oikeana edellä 8 kohdassa mainitussa tuomiossa Mitsubishi Electric v. komissio (EU:T:2011:345), eli vuoden 2003 käyttäminen viitevuotena myyntien arvon määrittämisessä, edellyttää kantajan tapauksessa erityistä soveltamistapaa, sillä kantajalla ei ollut mainitulla ajanjaksolla omia kaasueristeisten kytkinlaitteiden myyntejä, koska se oli siirtänyt kyseisen alan toimintonsa TM T&D:lle. Tällainen perustelu on johdonmukainen ja täyttää edellä 53 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä asetetut edellytykset.

97 Tässä tilanteessa toinen väite on hylättävä perusteettomana siltä osin kuin se koskee perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä.

98 Edellä todetusta seuraa, että yhdeksäs kanneperuste on hylättävä osin tehottomana ja osin perusteettomana.

Kahdeksas kanneperuste, joka koskee yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamista siltä osin kuin kyse on tavasta, jolla kantajalle määritettiin TM T&D:n perustamista edeltänyttä aikaa koskevan sakon laskentapohja

99 Kahdeksannella kanneperusteella kantaja vetoaa yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamiseen siltä osin kuin kyse on tavasta, jolla kantajalle määritettiin TM T&D:n perustamista edeltänyttä aikaa koskevan sakon laskentapohja.

100 Kantaja väittää tässä yhteydessä, että komission olisi sen sijaan, että se määritti TM T&D:lle hypoteettisen sakon laskentapohjan ja jakoi sen kantajan ja Toshiban kesken, pitänyt ensinnäkin jakaa niiden kesken TM T&D:n liikevaihto vuonna 2003, sitten laskea niiden maailmanlaajuiset markkinaosuudet vuonna 2003 sen perusteella, mitkä niiden osuudet TM T&D:n liikevaihdosta olivat, ja lopuksi sijoittaa ne asianmukaiseksi katsomaansa, vuoden 2007 päätöksessä maailmanlaajuisten markkinaosuuksien perusteella määritettyyn, sakon laskentapohjaluokkaan. Kantaja väittää, että näin sitä olisi kohdeltu samalla tavalla kuin eurooppalaisia tuottajia.

101 Kantaja esittää kantansa tueksi kolmenlaiset perustelut.

102 Ensimmäiseksi se vetoaa tiettyihin riidanalaisen päätöksen katkelmiin, joista ilmenee sen mukaan, että sakkojen määrän piti perustua kaasueristeisten kytkinlaitteiden myyntien arvoon vuonna 2003.

103 Toiseksi kantaja vetoaa useisiin perusteisiin, jotka koskevat olennaisilta osin väitettyä epäjohdonmukaisuutta siinä, että sakon laskentapohja määritettiin TM T&D:lle, kun taas sakot määrättiin kantajalle itselleen.

104 Kolmanneksi kantaja moittii riidanalaisen päätöksen 66 perustelukappaleesta ilmenevää komission toteamusta, jonka mukaan kantajan ehdottamasta menetelmästä olisi seurannut sen vuoden 2001 virtuaalisen liikevaihdon käyttäminen.

105 Komissio ei hyväksy kantajan väitteitä.

106 On todettava aivan ensiksi, että komissiolla on sakkojen määrän vahvistamisessa harkintavaltaa ohjatakseen yritysten toimintaa niin, että ne noudattaisivat kilpailusääntöjä (ks. edellä 66 kohdassa mainittu tuomio Tokai Carbon ym. v. komissio, EU:T:2004:118, 216 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

107 Komissio vahvistaa sakon suuruuden kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden ja tarvittaessa sen keston perusteella. Rikkomisen vakavuuden määrittämisessä käytetään useita perusteita, joihin kuuluvat asiaan liittyvät erityisolosuhteet, asiayhteys ja sakkojen ennaltaehkäisevä vaikutus. Huomioon on otettava objektiivisia tekijöitä, kuten kilpailunvastaisten menettelytapojen sisältö ja kesto, niiden lukumäärä ja intensiteetti, asianomaisten markkinoiden laajuus ja valtion talouselämän perusteille aiheutunut vahinko. Arvioinnissa on otettava huomioon myös vastuussa olevien yritysten suhteellinen merkitys ja markkinaosuus sekä mahdollinen kilpailusääntöjen rikkomisen uusiminen (edellä 38 kohdassa mainittu tuomio Aalborg Portland ym. v. komissio, EU:C:2004:6, 89–91 kohta).

108 Joka kerta, kun komissio päättää kilpailuoikeuden nojalla määrätä sakkoja, sen on kuitenkin noudatettava yleisiä oikeusperiaatteita, joihin kuuluu myös yhdenvertaisen kohtelun periaate, sellaisena kuin unionin tuomioistuimet ovat niitä tulkinneet (tuomio 27.9.2006, Archer Daniels Midland v. komissio, T-59/02, Kok., EU:T:2006:272, 315 kohta). Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhdenvertaisen kohtelun tai syrjintäkiellon periaate edellyttää, että toisiinsa rinnastettavia tapauksia ei

kohdella eri tavoin eikä erilaisia tilanteita kohdella samalla tavoin, ellei tällaista eroa voida objektiivisesti perustella (ks. tuomio 14.5.1998, BPB de Eendracht v. komissio, T-311/94, Kok., EU:T:1998:93, 309 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

109 Nyt käsiteltävässä tapauksessa on mainittava aluksi, ettei kantaja kiistä sitä, ettei sillä ollut viitevuonna eli vuonna 2003 omia kaasueristeisten kytkinlaitteiden myyntejä siitä syystä, että se oli siirtänyt kyseisen alan toimintonsa TM T&D:lle vuonna 2002.

110 Tämä tarkoittaa, että kantajan sakkoa ei ollut mahdollista laskea täsmälleen samalla tavalla kuin vuoden 2007 päätöksen eurooppalaisten adressaattien sakkoja ja että tältä osin sen tilanne ei näin ollen ollut rinnastettavissa päätöksen eurooppalaisten adressaattien tilanteeseen.

111 Tässä tilanteessa on katsottava, että komissio päätti perustellusti määrittää TM T&D:lle sakon laskentapohjan ja jakaa sen osakkeenomistajien kesken sen sijaan, että se olisi jakanut TM T&D:n maailmanlaajuisen kaasueristeisten kytkinlaitteiden liikevaihdon tämän osakkeenomistajien kesken ja määrittänyt niille yksilölliset sakon laskentapohjat sen perusteella, mikä oli niiden osuus mainituista myynneistä.

112 Kuten riidanalaisen päätöksen toisesta perustelukappaleesta ja vuoden 2007 päätöksen 61 perustelukappaleesta ilmenee, TM T&D oli täysivaltainen yhteisyritys, joka vastasi kaasueristeisten kytkinlaitteiden tuotannosta ja myynnistä. Niinpä TM T&D oli osakkeenomistajistaan erillinen, joskin niiden yhteisessä määräysvallassa oleva yksikkö.

113 Tämä seikka ilmenee sitä paitsi vuoden 2007 päätöksen 7.2.7 kohdasta, jossa määritetään sen adressaatit. Mainitun päätöksen 407 ja 435 perustelukappaleessa kantajan ja Toshiban katsotaan nimittäin olevan osakkeenomistajien asemassa nimenomaisesti vastuullisia ”TM T&D:n kilpailusääntöjen rikkomisesta 1.10.2002 ja 11.5.2004 välisenä aikana”.

114 Kantajan esittämät väitteet eivät horjuta tätä päätelmää.

115 Edellä 102 kohdassa mainitulla ensimmäisellä väitejoukolla kantaja esittää, että riidanalaisen päätöksen 59–62 ja 66 perustelukappaleesta ilmenee, että sakkojen määrän määrittämisessä olisi pitänyt käyttää sen itsensä ja Toshiban yksilöllisiä kaasueristeisten kytkinlaitteiden myyntien arvoja vuonna 2003.

116 Kuten edellä 96 kohdassa on jo mainittu, riidanalaisen päätöksen 59 ja 60 perustelukappaleesta ilmenee olennaisilta osin, että vuoden 2007 päätöksen mukainen yleissääntö, jota unionin yleinen tuomioistuin piti oikeana edellä 8 kohdassa mainitussa tuomiossa Mitsubishi Electric v. komissio (EU:T:2011:345), eli vuoden 2003 käyttäminen viitevuotena myyntien arvon määrittämisessä, edellyttää kantajan tapauksessa erityistä soveltamistapaa, sillä kantajalla ei ollut mainitulla ajanjaksolla omia kaasueristeisten kytkinlaitteiden myyntejä, koska se oli siirtänyt kyseisen alan toimintonsa TM T&D:lle.

117 Tällaisen tulkinnan vahvistavat sekä riidanalaisen päätöksen 62 ja 66 perustelukappale että edellä 8 kohdassa mainittu tuomio Mitsubishi Electric v. komissio (EU:T:2011:345), jossa unionin yleinen tuomioistuin mainitsi nimenomaisesti komission riidanalaisessa päätöksessä noudattaman menetelmän esimerkkinä asianmukaisesta menetelmästä.

118 Edellä 103 kohdassa mainitusta toisesta väitejoukosta on todettava kantajan esittävän, että koska siihen sovellettavan sakon laskentapohjan vahvistamisen päämäärä on yksilöllisen sakon määrääminen sille, komissio ei voi tukeutua siihen, että kantaja osallistui vuonna 2003 kilpailusääntöjen rikkomiseen TM T&D:n kautta. Se katsoo, että TM T&D:n perustamista edeltänyttä ajanjaksoa koskevan sakon, joka on kantajalle määrättävä yksilöllinen sakko, sovellettava laskentapohja olisi pitänyt laskea samalla

menetelmällä kuin muiden kilpailusääntöjen rikkomiseen osallistuneiden yritysten osalta eli siis sen vuoden 2003 liikevaihdon perusteella. TM T&D:n sakon laskentapohja on kantajan mukaan erillinen määrä, jota sovelletaan TM T&D:n toiminta-ajan osalta.

119 Tässä yhteydessä on mainittava, että edellä 109 ja 110 kohdassa on jo esitetty, ettei kantajan sakkoa ollut mahdollista laskea täsmälleen samalla tavalla kuin vuoden 2007 päätöksen eurooppalaisten adressaattien sakkoja, koska sillä ei ollut omaa kaasueristeisten kytkinlaitteiden alan liikevaihtoa vuonna 2003. Siitä, että riidanalaisessa päätöksessä määrättiin sakkoja ainoastaan kantajalle ja Toshiballe, kun otetaan huomioon TM T&D:n purkaminen vuonna 2005, ei voi seurata, että komission olisi pitänyt keinotekoisesti jakaa viimeksi mainitun yhtiön liikevaihto ja jättää huomiotta se, että kyseinen yhtiö toimi viitevuonna markkinoilla osakkeenomistajistaan erillisenä toimijana. Tällaisessa lähestymistavassa näet jäisi ottamatta huomioon komission ilmaisema aikomus määrittää sakkojen määrä mainitun vuoden liikevaihtojen perusteella.

120 Edellä 104 kohdassa mainitulla kolmannella väitejoukolla kantaja kyseenalaistaa väitteen siitä, että sen ehdottama menetelmä olisi johtanut ”vuoden 2001 virtuaalisten liikevaihtojen” käyttämiseen. Kantaja täsmentää tässä yhteydessä, että siihen sen itsensä kannattamassa menetelmässä sovellettu osuus liikevaihdosta olisi ainakin ollut osuus TM T&D:n liikevaihdosta vuonna 2003, joka on eri asia kuin sen liikevaihto vuonna 2001.

121 Tässä yhteydessä on myönnettävä, että riidanalaisen päätöksen 66 perustelukappaleen viidennen virkkeen, jonka mukaan kantajien ehdottama menetelmä ”soveltuisi huonosti, koska siinä vertailtaisiin [kantajan] ja Toshiban vuoden 2001 virtuaalisia liikevaihtoja muiden yritysten vuoden 2003 liikevaihtojen kanssa”, merkitys ei ole täysin selvä muun muassa siksi, ettei komissio määritellyt käsitettä ”vuoden 2001 virtuaalinen liikevaihto”.

122 Komissio selitti riidanalaisen päätöksen 66 perustelukappaleen kolmannessa ja neljännessä virkkeessä, että kantajan ehdottamassa menetelmässä ei ollut mahdollista ottaa huomioon sitä, millainen painoarvo TM T&D:llä oli kilpailusääntöjen rikkomisessa siihen vuonna 2003 osallistuneena yksikkönä. Niinpä saman 66 perustelukappaleen viidennessä virkkeessä, luettuna sitä välittömästi edeltävien virkkeiden yhteydessä, ilmaistaan, että komission mielestä kantajan ehdottaman menetelmän soveltamisesta seuraisi se, että TM T&D:n liikevaihto jaettaisiin keinotekoisesti kyseisten osakkeenomistajien virtuaalisten liikevaihtojen määrittämiseksi, huolimatta kyseisen yrityksen asemasta osakkeenomistajiinsa nähden erillisenä yksikkönä. Kuten edellä 111–113 ja 119 kohdasta ilmenee, kyseinen komission toteamus on perusteltu.

123 Edellä esitetyn perusteella kahdeksas kanneperuste on hylättävä.

Kuudes kanneperuste, joka koskee yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamista TM T&D:n sakon laskentapohjan jakamisessa kantajan ja Toshiban kesken

124 Kuudennella kanneperusteellaan kantaja väittää, että komissio jakoi sakon määrän laskemisen yhteydessä TM T&D:n sakon laskentapohjan virheellisesti sen itsensä ja Toshiban kesken riidanalaisen päätöksen 62 perustelukappaleessa. TM T&D:n sakon laskentapohjan jakamista kantajan ja Toshiban kesken niiden TM T&D:n perustamista edeltäneenä vuonna eli vuonna 2001 saavuttamien kaasueristeisten kytkinlaitteiden myyntiosuuksien suhteessa koskevasta komission päätöksestä seuraa kantajan mukaan nimittäin TM T&D:n sakon laskentapohjasta kantajalle vahvistettavan osuuden yliarvioiminen.

125 Kantaja korostaa tässä yhteydessä sitä, että sen päätöksellä harjoittaa toimintaansa kaasueristeisten kytkinlaitteiden alalla TM T&D:n kautta ei voi olla merkitystä sakon määrän laskemisen kannalta. Koska TM T&D oli täysivaltainen yhteisyritys, johon liittyvät oikeudet, velvollisuudet, päätösvalta ja tuotot jaettiin tasan kahden osakkeenomistajan kesken, kantaja katsoo, että komission olisi pitänyt vahvistaa sen osuudeksi 50 prosenttia TM T&D:n sakon laskentapohjasta.

126 Kantaja lisää, että komission TM T&D:n sakon laskentapohjan jakamisen oikeuttamiseksi mainitsemaa tavoitetta ei noudatettu eurooppalaisten tuottajien osalta. Eurooppalaisten tuottajien sakkojen laskentapohjat vahvistettiin kantajan mukaan yksinkertaisesti niiden viimeisen kokonaisen kilpailusääntöjen rikkomisvuoden eli vuoden 2003 liikevaihtojen perusteella, eikä komissio tutkinut, olivatko kyseiset liikevaihdot edustavia. Erityisesti kantaja mainitsee, että komissio vahvisti Schneiderin sakon laskentapohjaksi 40 prosenttia VA Techin sakon laskentapohjasta, koska kyseinen osuus vastasi sen omistusosuutta VAS:ssä, määrittämättä Schneiderin myyntien täsmällistä osuutta VA Techin myynneistä VAS: n perustamisajankohtana.

127 Tässä tilanteessa kantaja katsoo, että komissio kohteli sitä perusteettomasti syrjivästi.

128 Kantaja väittää vielä, että komission olisi pitänyt jakaa TM T&D:n liikevaihto sen osakkeenomistajien kesken niiden kyseisestä yhtiöstä omistamien osuuksien suhteessa, jolloin olisi vältetty vuoden 2001 käyttäminen eri tuottajien vuoden 2003 asemien vertailussa, kuten komission riidanalaisen päätöksen 66 perustelukappaleessa esittämä perustelu antaa ymmärtää.

129 Komissio ei hyväksy kantajan väitteitä. Se mainitsee yhtäältä, että unionin yleinen tuomioistuin hyväksyi edellä 8 kohdassa mainitussa tuomiossa Mitsubishi Electric v. komissio (EU:T:2011:345), että komission TM T&D:n sakon laskentapohjan jakamisella tavoittelema päämäärä oli asianmukainen. Toisaalta se katsoo, että Schneiderin tilanne poikkesi nyt käsiteltävästä tapauksesta monin tavoin.

130 Aluksi on muistutettava, että komissio päätti riidanalaisen päätöksen 62 ja 67 perustelukappaleessa jakaa TM T&D:n hypoteettisen sakon laskentapohjan kantajan ja Toshiban kesken niiden vuonna 2001 saavuttamien kaasueristeisten kytkinlaitteiden myyntien suhteessa, jotta otettaisiin huomioon kantajan ja Toshiban toisistaan poikkeavat kyvyt myötävaikuttaa kilpailusääntöjen rikkomiseen TM T&D:n perustamista edeltäneellä ajanjaksolla. Koska kantajan kaasueristeisten kytkinlaitteiden markkinaosuus oli Toshiban markkinaosuutta suurempi, sen osuudeksi TM T&D:n sakon laskentapohjasta vahvistettiin riidanalaisen päätöksen 63 perustelukappaleessa noin kaksi kolmannesta, kun taas Toshiballe vahvistettiin kuuluvaksi kolmasosa kyseisestä määrästä.

131 Tässä yhteydessä on ensimmäiseksi todettava olevan riidatonta, että kantaja ja Toshiba hallitsivat kumpikin 50 prosentin osuutta TM T&D:n pääomasta. Tämä ei kuitenkaan vaikuta siihen, että niiden TM T&D:lle kyseisen yhtiön perustamisen yhteydessä siirtämät kaasueristeisten kytkinlaitteiden alan toiminnot ja kyseisiin toimintoihin liittyvät markkinaosuudet poikkesivat toisistaan sen mukaan, millaiset kilpailuasemat kantajalla ja Toshiballa oli kaasueristeisten kytkinlaitteiden markkinoilla merkityksellisenä ajankohtana.

132 Tässä tilanteessa on todettava, että kantaja vetoaa perusteettomasti sen itsensä ja Toshiban TM T&D:n pääomasta omistamiin osuuksiin, joihin ovat voineet olla syynä tai joihin ovat voineet vaikuttaa kaasueristeisten kytkinlaitteiden markkinoista riippumattomat tekijät, kyseisten markkinoiden todellisen tilanteen, sellaisena kuin se ilmenee vuoden 2001, joka oli viimeinen TM T&D:n perustamista edeltänyt vuosi, liikevaihdoista, sivuuttamiseksi.

133 Toiseksi on muistutettava yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista koskevasta väitteestä, että edellä 108 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee, että joka kerta, kun komissio päättää kilpailuoikeuden nojalla määrätä sakkoja, mainittu periaate edellyttää, että toisiinsa rinnastettavia tapauksia ei kohdella eri tavoin eikä erilaisia tilanteita kohdella samalla tavoin, ellei tällaista eroa voida objektiivisesti perustella.

134 Nyt käsiteltävässä asiassa on riidatonta, että kantajan sakon määrä laskettiin erilaisella laskentatavalla kuin eurooppalaisten tuottajien sakkojen määrät. On huomautettava, että kantajan tilanne poikkesi mainittujen tuottajien tilanteesta yleisesti ja Schneiderin tilanteesta erityisesti.

135 Yhtäältä nimittäin viitevuonna kantajan ja Toshiban aikaisemmin kaasueristeisten kytkinlaitteiden alalla itse harjoittamaa toimintaa harjoitti niiden yhteisyritys TM T&D. Tämä seikka erottaa kantajan tilanteen eurooppalaisten tuottajien tilanteesta lukuun ottamatta Schneideria ja VA Techiä, jotka olivat yhdistäneet kaasueristeisten kytkinlaitteiden alan toimintonsa VAS:ään.

136 Toisaalta kantaja väittää virheellisesti, ettei komissio tarkoittanut ottaa huomioon VAS:n kahden osakkeenomistajan, Schneiderin ja VA Techin, kilpailuasemia niille määrättävien sakkojen määrittämisessä. Kuten edellä 8 kohdassa mainitun tuomion Mitsubishi Electric v. komissio (EU:T:2011:345) 275 kohdassa on todettu, komissiolla oli sama tavoite vuoden 2007 päätöksen 489 perustelukappaleessa, jossa se viittasi nimenomaisesti ”Schneiderin toimiin yhteisyrityksen myynnin edistämiseksi” VAS:n perustamisajankohtana. Komissio katsoi kuitenkin, että Schneiderin omistusosuus VAS:n pääomasta ilmensi asianmukaisesti kyseisiä ponnisteluja.

137 Nyt käsiteltävässä tapauksessa komissiolla oli käytettävissään nimenomaista ja selkeää aineistoa eli kantajan ja Toshiban vuoden 2001 liikevaihdot, joista oli pääteltävissä, etteivät niiden TM T&D:n pääomasta omistamat osuudet vastanneet niiden yksilöllisiä asemia markkinoilla kilpailusääntöjen rikkomisajanjakson suurimman osan aikana. Tässä yhteydessä kantaja ei edes väitä, että Schneiderin asemasta VAS:ssä olisi olemassa tällaista aineistoa.

138 Tässä tilanteessa komission päätös sivuuttaa kantajan ja Toshiban TM T&D:n pääomasta omistamat osuudet TM T&D:n sakon laskentapohjan jakamisperusteena ja käyttää kantajan ja Toshiban vuoden 2001 kaasueristeisten kytkinlaitteiden myyntimääriä ei merkitse yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista.

139 Siltä osin kuin kantaja väittää tässä yhteydessä vielä, ettei komissio esittänyt oikeuttamisperustetta sen syrjivälle kohtelulle, on viitattava edellä 80–82 kohtaan.

140 Kolmanneksi edellä 128 kohdassa esitellystä kantajan perusteesta on todettava olevan totta, että kantajan ja Toshiban vuoden 2001 kaasueristeisten kytkinlaitteiden myyntien käyttämisellä jakoperusteena sisällytetään laskentaan tekijä, joka liittyy muuhun vuoteen kuin viitevuoteen 2003.

141 Aluksi on kuitenkin mainittava olevan riidatonta, että komission noudattamaa laskentatapaa tukeva keskeinen tieto on TM T&D:n liikevaihto viitevuonna, minkä ansiosta mainittu menetelmä mahdollistaa objektiivisen vertailun muihin kartelliin osallistuneisiin yrityksiin. Kyseinen seikka ilmenee sitä paitsi nimenomaisesti riidanalaisen päätöksen 66 perustelukappaleesta.

142 Kuten edellä 131 ja 132 kohdasta ilmenee, kantajan ja Toshiban vuoden 2001 kaasueristeisten kytkinlaitteiden myyntien huomioon ottaminen ilmentää niiden todellisia asemia kyseisillä markkinoilla kilpailusääntöjen rikkomisajanjakson suurimman osan aikana luotettavammin kuin niiden TM T&D:n pääomasta omistamat osuudet.

143 Kantajan ja Toshiban vuoden 2001 kaasueristeisten kytkinlaitteiden myyntien huomioon ottaminen TM T&D:n sakon laskentapohjan jakoperusteena on nimenomaisesti hyväksytty edellä 8 kohdassa mainitun tuomion Mitsubishi Electric v. komissio (EU:T:2011:345) 276 kohdassa menetelmäksi, jolla voidaan sovittaa yhteen yhdenvertaisen kohtelun periaate, koska siinä tarkastellaan kaikkien kilpailusääntöjen rikkomiseen osallistuneiden yritysten osalta samaa viitevuotta, ja komission tahto ottaa huomioon kantajan ja Toshiban erilaiset kilpailuasemat TM T&D:n perustamisajankohtana.

144 Kuudes kanneperuste on edellä esitetyn perusteella hylättävä.

Kolmas kanneperuste, joka koskee suhteellisuusperiaatteen loukkaamista sillä perusteella, että komissio laski kantajan sakon määrän samalla tavalla kuin eurooppalaisten tuottajien sakkojen määrät

145 Kolmannella kanneperusteellaan kantaja väittää, että komissio loukkasi suhteellisuusperiaatetta, koska se laski kantajan sakon määrän samalla tavalla kuin eurooppalaisten tuottajien sakkojen määrät. Se täsmentää osallistuneensa kiintiösopimukseen mutta kiistää osallistuneensa yhteistoimintajärjestelyyn ja Euroopan kiintiösopimukseen, jonka olemassaolosta se kiistää tienneensä. Vaikka sen katsottaisiin olevan vastuussa yhteistoimintajärjestelystä, kantaja pitää tässä tilanteessa komission lähestymistapaa, jossa sille määrätään samanlaiset seuraamukset kuin eurooppalaisille tuottajille, vaikka nämä osallistuivat yhteistoimintajärjestelyn ja kiintiösopimuksen lisäksi Euroopan kiintiösopimukseen, tasapuolisuuden periaatteen ja suhteellisuusperiaatteen vastaisena. Kuten oikeuskäytännöstä ilmenee, osallistumisesta kahteen erittäin vakavaan kilpailusääntöjen rikkomiseen on rangaistava ankarammin kuin osallistumisesta pelkästään yhteen vakavaan rikkomiseen.

146 Kantaja lisää komission tässä yhteydessä myöntäneen kantajan edellä 8 kohdassa mainitusta tuomiosta Mitsubishi Electric v. komissio (EU:T:2011:345) tekemän valituksen yhteydessä jättämässään vastauskirjelmässä, että kilpailusääntöjen rikkominen oli muuttunut vakavammaksi ABB:n myönnettyä siihen kuuluvan eurooppalaisten tuottajien lisäksi japanilaisia tuottajia.

147 Kantaja lisää myös, että ne kilpailusääntöjen rikkomiset, joihin se itse osallistui, olivat vakavuudeltaan erilaisia. Kun Euroopan kiintiösopimuksen vaikutuksesta kilpailu todellisten kilpailijoiden välillä Euroopan markkinoilla lakkasi, millä oli huomattavia vaikutuksia Euroopan markkinoihin, kiintiösopimuksella ja yhteistoimintajärjestelyllä voitiin – jos ne katsotaan toteen näytetyiksi – poistaa korkeintaan potentiaaliset kilpailijat. Kantajan mukaan kiintiösopimuksella ja väitetyllä yhteistoimintajärjestelyllä ei ollut mitään vaikutuksia ETA-alueella, koska japanilaiset tuottajat, muun muassa kantaja, eivät olleet uskottavia kilpailijoita kyseisellä alueella luonteeltaan objektiivisten taloudellisten ja teknisten esteiden vuoksi.

148 Komissio ei hyväksy kantajan väitteitä. Se esittää erityisesti, että vuoden 2007 päätöksessä todettu kilpailusääntöjen rikkominen oli yhtenä kokonaisuutena pidettävä ja jatkettu ja että japanilaisten yritysten, joihin kantaja kuuluu, osallistuminen kyseiseen rikkomiseen ei ollut vähemmän vakava kuin eurooppalaisten yritysten osallistuminen.

149 Aluksi on mainittava, että kantajan toteamus, jolla tämä riitauttaa osallistumisensa yhteistoimintajärjestelyyn, ei kuulu nyt käsiteltävän asian kohteeseen. Kantajan osallistuminen yhteistoimintajärjestelyyn todettiin nimittäin vuoden 2007 päätöksessä, josta on tullut tältä osin lopullinen edellä 25 kohdassa mainitun tuomion Siemens v. komissio (EU:C:2013:866) julistamisen myötä. Riidanalainen päätös ei sitä vastoin koske kantajan kilpailusääntöjen rikkomiseen osallistumisen toteamista vaan ainoastaan sille tämän seurauksena määrättävää sakkoa.

150 Muista väitteistä on todettava, että oikeuskäytännön mukaan silloin, kun kilpailusääntöjen rikkomiseen on osallistunut useita yrityksiä, on tutkittava kunkin niistä osallistumisen suhteellinen vakavuus (ks. tuomio 8.7.1999, komissio v. Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Kok., EU:C:1999:356, 150 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Arvioitaessa kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuutta ja määritettäessä sakkoa on otettava huomioon se, ettei yritys ole osallistunut kaikkiin kartellin muodostaviin osiin, tai sen vähäinen osuus niillä osa-alueilla, joihin se on osallistunut (edellä mainittu tuomio komissio v. Anic Partecipazioni, EU:C:1999:356, 90 kohta).

151 Nyt käsiteltävässä asiassa on ensinnäkin mainittava, että edellä 2–4 kohdassa on jo muistutettu, että komissio totesi vuoden 2007 päätöksessä yhden yhtenä kokonaisuutena pidettävän ja jatketun kilpailusääntöjen rikkomisen, joka käsitti yhteistoimintajärjestelyn, kiintiösopimuksen ja Euroopan kiintiösopimuksen. Niinpä kantaja antaa virheellisesti ymmärtää, että eurooppalaiset yritykset osallistuivat kahteen kilpailusääntöjen rikkomiseen ja se itse ainoastaan yhteen.

152 Toiseksi on mainittava, että vastoin kantajan väitettä sen myötävaikutus kilpailusääntöjen rikkomiseen ei ollut vähäisempi siitä syystä, ettei se osallistunut Euroopan kiintiösopimuksella ohjattuun kaasueristeisiä kytkinlaitteita koskevien hankkeiden jakamiseen ETA-alueella.

153 Tässä yhteydessä on tosin myönnettävä olevan totta, ettei japanilaisten ja eurooppalaisten tuottajien osallistuminen vuoden 2007 päätöksessä todettuihin ETA-aluetta koskeviin sopimuksiin ja yhteistoimintajärjestelyihin ollut luonteeltaan samanlaista. Japanilaiset yritykset sitoutuivat nimittäin yhteistoimintajärjestelyssä jäämään pois ETA-alueen markkinoilta, ja niiden osallistuminen koostui siksi sitoumuksesta olla toimimatta. Eurooppalaiset yritykset puolestaan jakoivat kaasueristeisiä kytkinlaitteita koskevat eri hankkeet näillä samoilla markkinoilla aktiivisten kartellitoimien avulla (ks. vastaavasti tuomio 12.7.2011, Toshiba v. komissio, T-113/07, Kok., EU:T:2011:343, 260 kohta).

154 On kuitenkin mainittava, että japanilaisten yritysten, mukaan lukien kantaja, pidättäytyminen toimimasta oli yksi ennakkoedellytys sille, että kaasueristeisiä kytkinlaitteita koskevat hankkeet voitiin jakaa ETA-alueella eurooppalaisten tuottajien kesken tätä varten sovittujen sääntöjen mukaisesti (edellä 153 kohdassa mainittu tuomio Toshiba v. komissio, EU:T:2011:343, 261 kohta). Niinpä japanilaiset yritykset edesauttoivat yhteistoimintajärjestelyssä antamaansa sitoumusta noudattamalla välttämättömällä tavalla koko kilpailusääntöjen rikkomisen onnistumista.

155 Lisäksi on mainittava, että unionin yleinen tuomioistuin totesi edellä 153 kohdassa mainitun tuomion Toshiba v. komissio (EU:T:2011:343) 220 ja 226 kohdassa, että japanilaisten yritysten osallistuminen yhteistoimintajärjestelyyn, joka sisälsi ilmoittamis- ja kiintiöönlukemismekanismit, tarkoitti, että ne olivat tietoisia siitä, että ETA-alueen kaasueristeisiä kytkinlaitteita koskevat hankkeet oli varattu eurooppalaisille tuottajille ja niillä oli perusteltuja syitä olettaa, että hankkeet jaettiin kilpailusääntöjen vastaisella tavalla. Riippumatta siitä, olivatko japanilaiset tuottajat tietoisia Euroopan kiintiösopimuksesta sellaisenaan, ne olivat näin ollen tietoisia sillä ohjatusta kilpailusääntöjen rikkomisesta.

156 Niinpä on todettava, että kantajan myötävaikutus kilpailusääntöjen rikkomiseen voidaan rinnastaa eurooppalaisten yritysten myötävaikutukseen.

157 Kolmanneksi kantajan väitettä siitä, että kilpailusääntöjen rikkominen olisi muuttunut vakavammaksi ABB:n myönnettyä, että siinä oli ollut mukana myös japanilaisia tuottajia, ei myöskään voida hyväksyä. On totta, että kilpailusääntöjen rikkomisen on sitä vakavampi mitä enemmän siinä on osallistujia. Tämän seikan perusteella ei voida kuitenkaan tehdä päteviä johtopäätöksiä siitä, missä suhteessa eri osallistujaryhmien osallistuminen myötävaikutti kyseessä olevaan kilpailusääntöjen rikkomiseen.

158 Neljänneksi kyseessä olevien eri kilpailunvastaisten menettelyjen vakavuuden vertailusta on mainittava yhtäältä, että kantaja pyrkii erottamaan keinotekoisesti toisistaan vuoden 2007 päätöksessä todetut yhtenä kokonaisuutena pidettävän kilpailusääntöjen rikkomisen osatekijät.

159 Toisaalta kantajan väite perustuu siihen tosiseikkaoletukseen, että se ei ollut uskottava kilpailija ETA-alueella. Kuten edellä 161–182 kohdasta ilmenee, kantaja ei ole osoittanut tätä oletusta oikeaksi oikeudellisesti riittävällä tavalla, mikä tarkoittaa, ettei sitä voida ottaa huomioon nyt käsiteltävän kanneperusteen yhteydessä.

160 Kaikki edellä esitetty huomioon ottaen kolmas kanneperuste on hylättävä.

Neljäs kanneperuste, joka koskee sitä, että komissio teki kantajan mukaan virheen, koska se ei ottanut huomioon teknisiä ja taloudellisia seikkoja koskevaa selvitysaineistoa, kun se määritti kantajan menettelyn vaikutuksen ja laski sen sakon määrän

161 Kantaja väittää neljännellä kanneperusteellaan, että komissio teki virheen, koska se ei ottanut huomioon teknisiä ja taloudellisia seikkoja koskevaa selvitysaineistoa, kun se määritti kantajan menettelyn vaikutuksen ja laski sen sakon määrän. Se täsmentää antaneensa vuoden 2006 väitetiedoksiannon vastaanottamisen jälkeen itsenäisille asiantuntijoille tehtäväksi valmistella teknisiä ja taloudellisia seikkoja koskevat kertomukset, joilla voitaisiin osoittaa kaikki järkevät epäilykset poistavalla tavalla, että muilla kuin eurooppalaisilla tuottajilla ei rajoitettuja ja erityisiä myyntejä lukuun ottamatta ollut mitään mahdollisuuksia päästä kaasueristeisten kytkinlaitteiden Euroopan markkinoille vuosina 1998–2004 taloudellisten ja teknisten esteiden vuoksi (jäljempänä ulkopuolisten laatimat kertomukset).

162 Kantajan mukaan komissio ei ottanut ulkopuolisten laatimien kertomusten sisältöä huomioon, kun se arvioi väitettyjen kilpailusääntöjen rikkomisten vaikutuksia Euroopan markkinoihin, eikä esittänyt mitään täsmällisiä perusteluja niiden sivuuttamiseksi. Kantajan mukaan komissio tyytyi määrittelemään ne yleisellä tasolla laadituiksi yleisluonteisiksi selvityksiksi, vaikka niissä esitettiin uskottava selitys sille, miksi kantajalla ei ollut myyntiä Euroopassa, millä on merkitystä myös SEUT 101 artiklaan perustuvan yrityksen vastuun kannalta.

163 Kantaja katsoo komission näin ollen tehneen virheen, kun se lähti olettamuksesta, että kantaja olisi voinut myydä kaasueristeisiä kytkinlaitteita Euroopassa, vaikka ulkopuolisten laatimissa kertomuksissa todettiin yksimielisesti, ettei kantaja voinut myydä samoja kaasueristeisiä kytkinlaitteita suoraan eurooppalaisille asiakkaille kilpailusääntöjen rikkomisajanjakson suurimman osan aikana. Kantajan mukaan komissio laiminlöi näin velvollisuutensa tutkia sakon määrän vahvistamisen yhteydessä mahdollisen kilpailunvastaisen menettelyn taloudellisen vaikutuksen, minkä seurauksena se määräsi kantajalle suhteettoman suuren sakon.

164 Komissio kiistää kantajan väitteet ja erityisesti ulkopuolisten laatimien kertomusten merkityksen ja todistusvoiman.

165 Tässä yhteydessä on mainittava, että sakkojen laskemista koskevien suuntaviivojen 1 A kohdasta ilmenee, että sakon määrän määrittämisessä on tarpeen ottaa huomioon kilpailusääntöjen rikkomiseen syyllistyneiden todellinen taloudellinen kapasiteetti aiheuttaa huomattavaa vahinkoa muille talouden toimijoille, erityisesti kuluttajille.

166 Itse asiassa kantaja väittää, ettei sen osallistuminen kilpailusääntöjen rikkomiseen voinut haitata kilpailua ETA-alueella, toisin kuin komissio katsoi vuoden 2007 päätöksen 314–318 perustelukappaleessa, jotka voidaan ottaa huomioon nyt käsiteltävässä asiassa, koska edellä 8 kohdassa mainitulla tuomiolla Mitsubishi Electric v. komissio (EU:T:2011:345) ei ole vaikutusta niihin.

167 Tästä on ensiksi todettava, kuten komissio mainitsi vuoden 2007 päätöksen 317 perustelukappaleessa, että yhteistoimintajärjestelyn ja etenkin ilmoittamis- ja kiintiöönlukemismekanismin olemassaolo viittaa siihen, että eurooppalaiset tuottajat pitivät japanilaisia tuottajia mahdollisina uskottavina kilpailijoina huolimatta tietyistä markkinoille pääsyn objektiivisista esteistä, joiden olemassaoloa komissio ei myöskään ole kiistänyt. Jos näin ei olisi ollut, eurooppalaiset tuottajat eivät olisi sopineet sellaisesta yhteistoimintajärjestelystä, joka merkitsi niille joidenkin kaasueristeisiä kytkinlaitteita koskevien hankkeiden menettämistä ETA-alueen ulkopuolella, ja noudattaneet kyseistä järjestelyä. Koska eurooppalaiset tuottajat pystyivät erityisen hyvin arvioimaan tilannetta Euroopan talousalueella niiden Euroopassa nauttiman etuoikeutetun aseman vuoksi, se, että ne hyväksyivät yhteistoimintajärjestelyn, on argumentti, joka asettaa vakavasti kyseenalaiseksi kantajan puolustaman näkemyksen uskottavuuden (ks. analogisesti tuomio 12.7.2011, Hitachi ym. v. komissio, T-112/07, Kok., EU:T:2011:342, 319 kohta).

168 On korostettava toiseksi, että kantajan esittämät ulkopuolisten laatimat kertomukset laadittiin vuoden 2007 päätöksen tekemiseen johtaneen menettelyn yhteydessä kantajan erityisten puolustautumistarpeiden vuoksi. Kuten komissio mainitsi vuoden 2007 päätöksen 318 perustelukappaleessa, kyseiset kertomukset laadittiin yleisellä tasolla, eikä niissä todeta, että kantaja olisi pohtinut ETA-alueen markkinoille pääsyn toteutettavuutta tai taloudellisia mahdollisuuksia.

169 Taloudellisia seikkoja koskevasta kertomuksesta on huomautettava, että tietyt esitetyistä väitteistä perustuvat eroihin eri Euroopan maiden kansallisten markkinoiden välillä tai markkinoilla jo olevien toimittajien suosimiseen. Ainakin tuottajamaiden osalta kansallisten markkinoiden eroavuudet olisivat vaikuttaneet myös eurooppalaisiin tuottajiin, mikä tarkoittaa, etteivät japanilaiset tuottajat ensi kädessä vaikuta olleen tältä osin huonommassa asemassa. Aikaisempi tyydyttävä suhde tiettyyn toimittajaan saattaa nimittäin vaikuttaa epäedullisesti muihin toimittajiin riippumatta siitä, ovatko ne eurooppalaisia tai japanilaisia (ks. analogisesti edellä 167 kohdassa mainittu tuomio Hitachi ym. v. komissio, EU:T:2011:342, 323 kohta).

170 Lisäksi on todettava, ettei kaikkia taloudellisia seikkoja koskevassa kertomuksessa esitettyjä väitteitä voida pitää vakuuttavina.

171 Mainitun kertomuksen 3 kohdassa tarkoitetuista institutionaalisista esteistä on mainittava, että kertomuksen laatijat myöntävät itsekin, että niiden merkitys väheni vuodesta 1996 alkaen.

172 Taloudellisia seikkoja koskevan kertomuksen laatijat tukeutuvat sen 4.1 kohdan tuotantokustannuksia koskevassa arvioinnissa vuosien 1980–2003 työvoimakustannusten osalta niin sanottuun ”keskimääräiseen eroon”. Tällaisessa liian yleisluonteisessa lähestymistavassa laskelmaan sisällytetään tietoja vuosilta, joilla ei ole merkitystä, ja se ennen kaikkea hämärtää sitä, että ero oli huomattavasti pienempi tietyillä ajanjaksoilla, erityisesti vuosien 1996 ja 2003 välisenä aikana, kuten taloudellisia seikkoja koskevan kertomuksen sivulla 15 olevasta kaaviosta 4 ilmenee. Samoin taloudellisia seikkoja koskevan kertomuksen sivulla 16 olevan taulukon 4 tiedot teräksen hankintakustannuksista, joiden mukaan hinta oli Japanissa vuosina 1997–2004 3 prosenttia alempi, ovat ristiriidassa kertomuksen laatijoiden samalla sivulla esittämän toteamuksen kanssa, jonka mukaan ”Japani ei ole teräksen osalta paremmassa tai huonommassa asemassa”. Niinpä taloudellisia seikkoja koskevan kertomuksen taulukossa 5 ilmaistu 22 prosentin ero tuotantokustannuksissa ei ole erityisesti kilpailusääntöjen rikkomisajanjakson jälkipuoliskon osalta luotettava.

173 Teknisiä seikkoja koskevasta kertomuksesta on todettava, että sen laatija työskenteli aikaisemman kantajan kanssa kahdessa hankkeessa, mikä saattaa sen riippumattomuuden tietyssä määrin kyseenalaiseksi. Kyseessä olevalla asiantuntijalla on myös yksityiskohtaista välitöntä tietoa ainoastaan Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoista ja hänen muita ETA-maita koskevat päätelmänsä perustuvat muiden alan toimijoiden antamiin tietoihin, kuten teknisiä seikkoja koskevan kertomuksen 1, 20, 22 ja 31 kohdasta ilmenee. Lisäksi on todettava, että teknisiä seikkoja koskevan kertomuksen 4, 5, 31 ja 32 kohdassa esiintyvät tietyt päätelmät eivät joko liity tekniikan alaan tai ne on laadittu ehdotonta ilmaisutapaa vältellen, jopa erityisen varovasti.

174 On kuitenkin todettava, että teknisiä seikkoja koskevassa kertomuksessa mainitaan kaksi teknisluonteista, ensi näkemältä merkitykselliseltä vaikuttavaa, vaikeutta eli yhtäältä teknisiä seikkoja koskevan kertomuksen 29 ja 30 kohdassa mainittu kantajan kaasueristeisten kytkinlaitteiden valikoiman osittainen yhteensopimattomuus eurooppalaisten asiakkaiden haluamiin ominaisuuksiin nähden, ja toisaalta kertomuksen 28 kohdassa mainittu tarve lisätestaukseen eurooppalaisten asiakkaiden yleisesti hyväksymässä laboratoriossa. Teknisiä seikkoja koskevan kertomuksen laatija myöntää kuitenkin itsekin sen 30 kohdassa, että kantaja olisi voinut kehittää tuotteita Euroopan markkinoille. Hänen ainoa tätä koskeva huomautuksensa koskee tuotekehittelyn hintaa, joka kuitenkin jää teknisiä seikkoja koskevan kertomuksen asiayhteyden ja näin ollen laatijansa osaamisalueen ulkopuolelle.

175 Lisäksi on mainittava unionin yleisen tuomioistuimen todenneen edellä 167 kohdassa mainitussa tuomiossa Hitachi ym. v. komissio (EU:T:2011:342) tästä, että ETA-alueen markkinoille haluavan japanilaisen tuottajan oli mukautettava kyseessä oleva tuote kansainvälisen sähköteknisen komission määrittämistä standardeista seuraavien voimassa olevien normien mukaiseksi, tehtävä tietty määrä normienmukaisuutta koskevia testejä ja saatava vastaavat todistukset. Kantaja ei kuitenkaan riitauta sitä, että japanilaiset tuottajat olivat pystyneet täyttämään tällaiset muodollisuudet, kun ne olivat aikaisemmin myyneet kaasueristeisiä kytkinlaitteita satunnaisesti ETA-alueella ja suuremmassa määrin muilla alueilla, joissa myös sovellettiin kansainvälisen sähköteknisen komission määrittelemiä standardeja (ks. analogisesti edellä 167 kohdassa mainittu tuomio Hitachi ym. v. komissio, EU:T:2011:342, 321 kohta).

176 Teknisiä seikkoja koskevassa kertomuksessa viitataan lisäksi tietyissä Länsi-Euroopan maissa sovellettuihin ylimääräisiin vaatimuksiin ja teknisiin sovelluksiin. On kuitenkin todettava, että ainakin muiden kuin tuottajamaiden osalta näitä vaatimuksia sovellettiin kaikkiin mahdollisiin toimittajiin, olivatpa ne eurooppalaisia tai japanilaisia (ks. analogisesti edellä 167 kohdassa mainittu tuomio Hitachi ym. v. komissio, EU:T:2011:342, 322 kohta).

177 Tämä pätee myös teknisiä seikkoja koskevan kertomuksen 26 ja 29 kohdassa mainittuun kansallisten tuottajien väitettyyn suosimiseen, sillä riidanalaisesta päätöksestä ilmenee, että muut Euroopan talousalueen maat kuin tuottajamaat olivat nimenomaan maita, joissa ei ollut uskottavia kansallisia toimittajia. Tällaista päättelyä voidaan edellä 169 kohdassa esitetyistä syistä soveltaa sitä suuremmalla syyllä teknisiä seikkoja koskevan kertomuksen 26, 28 ja 31 kohdassa tarkoitettuihin kyseisessä maassa jo toimiviin laitteistontoimittajiin.

178 Teknisiä seikkoja koskevasta kertomuksesta ilmenee myös, että siinä kuvatut tekniset markkinoille pääsyn esteet pääosin purettiin vaiheittain 90-luvun jälkipuoliskolta alkaen.

179 Kahden kertomuksen tutkimisen lopuksi on mainittava, että niiden todistusvoiman saattaa kyseenalaiseksi myös markkinoilla todellisuudessa vallinnut tilanne. Kuten edellä 175 kohdassa on muistutettu ja kuten vuoden 2007 päätöksen 316 kohdasta ilmenee, japanilaiset tuottajat, mukaan lukien kantaja, saattoivat kilpailusääntöjen rikkomisajanjakson aikana myydä kaasueristeisiä kytkinlaitteita satunnaisesti ETA-alueella sekä useammin muualla Euroopassa ja Välimeren alueella. Niinpä ne pystyivät kyseisenä aikana voittamaan kantajan nyt käsiteltävässä asiassa mainitsemia esteitä vastaavat esteet.

180 Kolmanneksi on huomautettava, että yhteistoimintajärjestelyn pitkäaikaisuus ja tästä johtuva japanilaisten tuottajien poissaolo ETA-alueen markkinoilta oli omiaan vahvistamaan keinotekoisesti tiettyjä kantajan mainitsemia markkinoille pääsyn esteitä, etenkin niitä, jotka liittyivät siihen, miten eurooppalaiset asiakkaat hyväksyivät japanilaiset toimittajat. Ei voida kuitenkaan hyväksyä, että kantaja vetoaa sellaisen kilpailusääntöjen rikkomisen, johon se on osallistunut, vaikutuksiin sille tästä samasta rikkomisesta määrätyn sakon alentamiseksi (ks. analogisesti edellä 167 kohdassa mainittu tuomio Hitachi ym. v. komissio, EU:T:2011:342, 327 kohta).

181 Kaiken edellä esitetyn perusteella on todettava, ettei kantaja ole esittänyt oikeudellisesti riittävää tukea väitteelleen siitä, ettei sen osallistuminen kilpailusääntöjen rikkomiseen voinut haitata kilpailua ETA-alueella. Tässä tilanteessa komissiota ei voida moittia siitä, ettei se ottanut mainittua väitettä huomioon kantajalle määrättävän sakon laskemisen yhteydessä.

182 Neljäs kanneperuste on näin ollen hylättävä.

Toinen kanneperuste, joka koskee perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä sekä yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamista ehkäisevän vaikutuksen kertoimen laskemisessa

183 Kantaja väittää komission laiminlyöneen perusteluvelvollisuutensa sekä loukanneen yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ja suhteellisuusperiaatetta siihen sovelletun ehkäisevän vaikutuksen kertoimen laskemisessa.

184 Se muistuttaa tästä, että kynnysarvot, joiden perusteella kartellin osallistujat jaetaan luokkiin ehkäisevän vaikutuksen kertoimien määrittämiseksi, on määritettävä johdonmukaisesti ja objektiivisesti. Se katsoo, ettei sitä olisi pitänyt sijoittaa ainoana yrityksenä kolmanteen luokkaan, jossa ehkäisevän vaikutuksen kerroin oli 1,5, vaan ABB:n kanssa samaan luokkaan, jossa kerroin oli 1,25.

185 Yhtäältä kantaja esittää, että sen ja ABB:n liikevaihtojen ero rinnastuu Siemensin ja Hitachin, jotka molemmat sijoitettiin ensimmäiseen luokkaan, jossa ehkäisevän vaikutuksen kerroin oli 2,5, liikevaihtojen eroon.

186 Toisaalta se esittää, että erot ensimmäiseen ja toiseen luokkaan kuuluvien yritysten liikevaihtojen välillä sekä toiseen ja kolmanteen luokkaan kuuluvien yritysten liikevaihtojen välillä olivat huomattavasti suuremmat kuin ero kantajan ja ABB:n liikevaihtojen välillä.

187 Tässä yhteydessä komissio ei kantajan mukaan esittänyt lähestymistavalleen objektiivista oikeuttamisperustetta ja loukkasi näin yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ja suhteellisuusperiaatetta. Niinpä kantaja katsoo, että unionin yleisen tuomioistuimen on sovellettava siihen ehkäisevän vaikutuksen kerrointa 1,25, kuten edellä 66 kohdassa mainitussa tuomiossa Tokai Carbon ym. v. komissio (EU:T:2004:118) tehtiin.

188 Komissio ei hyväksy kantajan väitteitä.

189 Tässä yhteydessä on todettava, että edellä 70 kohdassa mainitun tuomion Siemens v. komissio (EU:T:2011:68) 320 kohdasta ilmenee, että vuoden 2007 päätöksessä määritetyt ehkäisevän vaikutuksen kertoimet, joihin riidanalaisen päätöksen 70 ja 71 perustelukappaleessa viitataan, ovat kaikkien kyseessä olevien yritysten kohdalla suhteessa niiden liikevaihtoihin – lukuun ottamatta Siemensiä, jonka kohdalla yhteys on jopa degressiivinen, koska siihen sovelletaan samaa kerrointa kuin Hitachiin, vaikka sen maailmanlaajuinen liikevaihto oli vuonna 2005 yli 6 miljardia euroa suurempi kuin Hitachin.

190 Edellä 70 kohdassa mainitun tuomion Siemens v. komissio (EU:T:2011:68) 320 kohdasta ilmenee myös, että tällainen suhteellisuus täyttää edellytykset, jotka ilmaistaan 5.4.2006 annetun tuomion Degussa v. komissio (T-279/02, Kok., EU:T:2006:103) 338 kohdassa, jonka mukaan yritysten sijoittaminen luokkiin ehkäisevän vaikutuksen kertoimen määrittämiseksi on yhdenvertaisen kohtelun periaatteen mukaisesti ehdottomasti perusteltava objektiivisesti.

191 Unionin yleinen tuomioistuin sivuutti edellä 70 kohdassa mainitun tuomion Siemens v. komissio (EU:T:2011:68) 322 kohdassa vaikutuksettomana edellä 66 kohdassa mainitun tuomion Tokai Carbon ym. v. komissio (EU:T:2004:118), johon kantaja on nyt käsiteltävässä tapauksessa vedonnut, sillä perusteella, että viimeksi mainittu tuomio annettiin tosiseikastoltaan erilaisessa asiassa.

192 Tässä tilanteessa on todettava, että kantajaan sovellettu ehkäisevän vaikutuksen kerroin määritettiin objektiivisesti perustellulla menetelmällä erityisesti siltä osin kuin komissio sijoitti kantajan erilliseen luokkaan eikä samaan luokkaan ABB:n kanssa.

193 Tämän vuoksi on hylättävä väitteet yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamisesta.

194 Koska kantajaa ei kohdeltu syrjivästi, komissiolla ei ollut velvollisuutta esittää erityistä oikeuttamisperustetta siihen sovelletun ehkäisevän vaikutuksen kertoimen määrittämiselle.

195 Kuten edellä 70 kohdassa on mainittu, edellä 70 kohdassa mainitun tuomion Siemens v. komissio (EU:T:2011:68) 310–317 kohdasta ilmenee, että komissio esitti vuoden 2007 päätöksen 491 perustelukappaleessa oikeudellisesti riittävällä tavalla ne seikat, jotka otettiin ehkäisevyyssyistä huomioon sakkojen laskentapohjan korottamiseksi. Koska tätä toteamusta voidaan soveltaa kantajaan riidanalaisessa päätöksessä sovellettuun ehkäisevän vaikutuksen kertoimeen, on todettava, että kantajalla oli mahdollisuus tutustua kyseisen korotuksen perusteluihin sen sakon laskentapohjan osalta ja vedota oikeuksiinsa ja että unionin tuomioistuin saattoi toteuttaa laillisuusvalvontatehtävänsä.

196 Niinpä perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä koskeva väite on joka tapauksessa hylättävä, samoin kuin toinen kanneperuste kokonaisuudessaan.

197 Koska kaikki ensisijaisen vaatimuksen tueksi esitetyt kanneperusteet on hylätty, se on hylättävä kokonaisuudessaan.

Sakon määrän alentamista koskeva toissijainen vaatimus

198 Toissijaisella vaatimuksellaan kantaja vaatii unionin yleistä tuomioistuinta muuttamaan riidanalaisen päätöksen 1 artiklaa sille määrätyn sakon poistamiseksi tai, jos näin ei tehdä, sen määrän alentamiseksi.

199 Tässä yhteydessä on mainittava, ettei toissijaisen vaatimuksen tueksi ole esitetty muita kanneperusteita tai väitteitä kuin ne, jotka on esitetty ensisijaisen vaatimuksen tueksi. Kun otetaan huomioon edellä esitetty ja se, ettei nyt käsiteltävässä tapauksessa ole tullut esiin mitään sellaista, joka voisi johtaa kantajalle määrätyn sakon poistamiseen tai, jos näin ei tehdä, sen määrän alentamiseen, unionin yleisellä tuomioistuimella ei ole aihetta hyväksyä toissijaista vaatimusta, kun se käyttää täyttä harkintavaltaansa.

200 Kanne on näin ollen hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

201 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 134 artiklan 1 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantaja on hävinnyt asian ja komissio on vaatinut oikeudenkäyntikulujensa korvaamista, kantaja on velvoitettava korvaamaan komission oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kanne hylätään.

2) Mitsubishi Electric Corp. velvoitetaan vastaamaan oikeudenkäyntikuluista.

Kanninen Pelikánová Buttigieg

Julistettiin Luxemburgissa 19 päivänä tammikuuta 2016.

Allekirjoitukset

Sisällys

Asian tausta 1

Asian käsittelyn vaiheet ja asianosaisten vaatimukset 4

Oikeudellinen arviointi 5

Riidanalaisen päätöksen kumoamista koskeva ensisijainen vaatimus 5

Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä sekä hyvän hallinnon periaatteen ja kantajan puolustautumisoikeuksien loukkaamista 5

– Kantajan puolustautumisoikeuksien loukkaamista koskevat väitteet 6

– Riidanalaisen päätöksen perusteluja koskevat väitteet 8

Seitsemäs kanneperuste, joka koskee perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä ja kantajan puolustautumisoikeuksien loukkaamista TM T&D:n sakon laskentapohjan jakamisessa kantajan ja Toshiban kesken 11

Yhdeksäs kanneperuste, joka koskee perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä ja kantajan puolustautumisoikeuksien loukkaamista siltä osin kuin kyse on tavasta, jolla kantajalle määritettiin TM T&D:n perustamista edeltänyttä aikaa koskevan sakon laskentapohja 12

Kahdeksas kanneperuste, joka koskee yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamista siltä osin kuin kyse on tavasta, jolla kantajalle määritettiin TM T&D:n perustamista edeltänyttä aikaa koskevan sakon laskentapohja 14

Kuudes kanneperuste, joka koskee yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamista TM T&D:n sakon laskentapohjan jakamisessa kantajan ja Toshiban kesken 16

Kolmas kanneperuste, joka koskee suhteellisuusperiaatteen loukkaamista sillä perusteella, että komissio laski kantajan sakon määrän samalla tavalla kuin eurooppalaisten tuottajien sakkojen määrät 19

Neljäs kanneperuste, joka koskee sitä, että komissio teki kantajan mukaan virheen, koska se ei ottanut huomioon teknisiä ja taloudellisia seikkoja koskevaa selvitysaineistoa, kun se määritti kantajan menettelyn vaikutuksen ja laski sen sakon määrän 21

Toinen kanneperuste, joka koskee perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä sekä yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamista ehkäisevän vaikutuksen kertoimen laskemisessa .. 24

Sakon määrän alentamista koskeva toissijainen vaatimus 25

Oikeudenkäyntikulut 25